

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
CİLT PROGRAMI

HACI SELİM AĞA KÜTÜPHANESİ
HACI SELİM AĞA KOLEKSİYONU'NDAKİ
EBRU CİTLER

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:
20182309018 Elif Ece ULU

Danışman:
Prof. Dr. A. Sacit AÇIKGÖZOĞLU

İSTANBUL- 2021

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	III
ÖZET.....	IV
SUMMARY	V
RESİMLER LİSTESİ	VI
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Konunun Çerçevesi ve Önemi.....	1
1.2. Kaynak ve Araştırmalar.....	1
1.3. Yöntem	2
2. HACI SELİM AĞA KÜTÜPHANESİ	3
2.1. Kütüphanenin Tarihçesi	3
2.2. Koleksiyonlar	4
3. CİLT VE EBRU SANATI	5
3.1. Cilt Sanatının Tarihçesi	5
3.2. Cilt Çeşitleri	6
3.3. Ebru Sanatının Tarihçesi	9
3.4. Ebru Çeşitleri.....	12
4. HACI SELİM AĞA KOLEKSİYONU VE EBRU CİTLER KATALOĞU.....	17
5. UYGULAMALAR	74
5.1. Uygulama 1	74
5.2. Uygulama 2	78
5.3. Uygulama 3	81
5.4. Uygulama 4	84
5.5. Uygulama 5	87
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	91

7. KAYNAKÇA.....	101
8. ÖZGEÇMİŞ	104

ÖNSÖZ

Birçok nadir esere sahip çok sayıda kütüphaneleri barındıran ülkemizin değerli bir kütüphanesi olan İstanbul/ Üsküdar Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, bu tezin ana kaynağını oluşturmaktadır. Bu kütüphane binlerce nadir esere ev sahipliği yapmakta olup aralarında seçim yapılamayacak kadar muhteşem koleksiyonlar oluşturmaktadır. Bu tezde muhteşem eserlere sahip beş koleksiyondan biri olan Hacı Selim Ağa Koleksiyonu'ndaki ebru ciltler incelenmiştir.

Tez kapsamında, ebru ile cildin tarihsel süreçleri, kullanılan malzemeler, aletler ve nasıl uygulandıkları araştırılmıştır. Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgisini ve zamanını paylaşan tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet Sacit Açıkgözoğlu hocama, cilt sanatının uygulamasını öğreten Gürcan Mavili hocama, her zaman cilt atölyesinin kapısını bana açık tutan Serra Güney Özkan'a ve beni ilk cilt hocam olan İslam Seçen ile tanıştırtarak Emin Barın atölyesinde bu sanatı öğrenmeme vesile olan sevgili hocam Etem Çalışkan'a teşekkür ediyorum.

Tüm eğitim ve tez sürecinde bana gösterdikleri destek için başta teyzem olmak üzere tüm aileme de şükranlarımı sunuyorum. Yapacağım daha nice çalışmalarla bu kadim Türk sanatının ilerlemesine ve gelişmesine katkı sağlamayı canı gönülden istiyorum.

Aralık 2021

Elif Ece ULU

ÖZET

Bu araştırmada ebru ve cilt sanatlarının tarihi gelişim süreçleri, çeşitleri ve kullanılan malzemeler konusunda özetlenmeye çalışılmıştır. Geçmişten günümüze gelen ebru sanatında ebrular, belirli isimlerle kullanılmıştır.

Ebru çeşitlerinin yapım aşamaları ve metodları başarılı bir eser için büyük önem arz etmektedir. Cilt sanatıyla ilgili ise bütün kaynaklarda tanımlamalar hemen hemen aynıdır.

Cilt sanatının tarihçesinin, çeşitlerinin anlatımına kısaca yer verilmiş olup daha çok çârgûşe cilt üzerinde durulmuştur. Çârgûşe ciltlerde ebru kullanımına sıkça rastlanmaktadır. Bu sebeple çeşitli ebru örneklerinin nasıl kullanıldığı hakkında detaylı bilgilere yer verilerek bu alana yönelik uygulama çalışmaları yapılmıştır. Kap içlerinde çoğunlukla yan kâğıt olarak kullanılan ebru, zamanla yazma eserlerde kapların üzerinde de kullanılması kitap sanatlarına yardımcı bir dal olarak kullanılmaya başlar.

Araştırmada Hacı Selim Ağa Kütüphanesi ve Hacı Selim Ağa Koleksiyonu'ndaki ebru ciltleri incelendi. Tez kapsamında Üsküdar'da bulunan Hacı Selim Ağa Kütüphanesi'ndeki Hacı Selim Ağa koleksiyonu taranarak yirmi altı adet ebrulu cildin olduğu tespit edilmiştir.Eserlerin kütüphane sistemindeki mevcut görsellerinden yararlanılarak bu görsellerdeki ebrulu ciltlere çok benzer üç adet ebrulu cilt uygulaması yapılmış olup sistemdeki verilerden yararlanılmıştır. Eserlerin numaraları, tarih aralıkları, müellifleri,konuları ve katalog bilgileri hazırlanmıştır. Yapılan çalışma da ebru ciltler konusundaki araştırmaların kaynak eksikliğinden dolayı bundan sonra yapılacak olan çalışmalara zemin hazırlayacağı umulmaktadır.Yapılan inceleme ve araştırmalar değerlendirme ve sonuç bölümlerinde açıklanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Cilt, Ebru, Çarkuşe, Ebrulu Cilt, Hacı Selim Ağa

SUMMARY

In this research, it has been tried to summarize the historical development processes of marbling and bookbinding arts, types and materials used. In the marbling art, which has come from the past to the present, marbling has been used with certain names. The production stages and methods of marbling varieties are of great importance for a successful work. Regarding to bookbinding, the definitions in all sources are almost the same.

The description of the history and varieties of bookbinding art is given briefly, and emphasis is on the çârgûşe bookbinding. Paper Marbling art is frequently used in Charkuse Bindings. For this reason, detailed information about how various marbling samples are used has been given and application studies have been carried out for this field. Marbling, which is mostly used as a side paper in the endpapers, has started to be used as an auxiliary branch of the book arts, which is used on the cover in manuscripts over time.

In our research, it has been examined the bookbindings with marbling in the Hacı Selim Aga Collection in the Hacı Selim Aga Library. Within the scope of the thesis, the Hacı Selim Aga collection in the Hacı Selim Aga library in Üsküdar has been scanned and twenty-six marbling bookbindings were found. By using the existing visuals of the works in the library system, three marbling bookbindings very similar to the marbling bookbindings in these visuals were applied and the data in the system was used. The numbers, date ranges, authors, subjects and catalog information of the manuscripts have been prepared. The study it has been done is hoped that the research about marbling bindings will pave the way for future studies due to the lack of resources. The examinations and researches carried out are explained in the evaluation and conclusion sections.

KEYWORDS: Bookbinding, Marbling, Çarguşe, The bookbinding with marbling, Hacı Selim Aga

RESİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Resim 2.1: Kütüphane Ana Giriş Kapısı Üzerindeki Kitabe.....	3
Resim 4.1: 00007 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 1	18
Resim 4.2: 00009 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 2	20
Resim 4.3: 00010 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 3	22
Resim 4.4: 00022 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 4	244
Resim 4.5: 00023 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 5	26
Resim 4.6: 00028 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 6	28
Resim 4.7: 00031 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 7	30
Resim 4.8: 00032 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 8	32
Resim 4.9: 00044 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 9	34
Resim 4.10: 00052 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 10	36
Resim 4.11: 00053 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 11	38
Resim 4.12: 00071 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 12.....	40
Resim 4.13: 00084 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 13	42
Resim 4.14: 00110 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 14	44
Resim 4.15: 00182 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 15	46
Resim 4.16: 00182 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 15	47
Resim 4.17: 00269 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 16	49
Resim 4.18: 00269 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 16	50
Resim 4.19: 00477 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 17	52
Resim 4.20: 00477 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 17	53
Resim 4.21: 00560 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 18	55
Resim 4.22: 00560 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 18	56
Resim 4.23: 00761 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 19	58
Resim 4.24: 00767 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 20	60
Resim 4.25: 00931 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 21	62
Resim 4.26: 01070 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 22	64

Resim 4.27:	01271 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 23	66
Resim 4.28:	01276 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 24	68
Resim 4.29:	01277 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 25	70
Resim 4.30:	01278 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no 26	772
Resim 5.1:	Çarkuşe cildi	76
Resim 5.2:	Çarkuşe cildin cetvelinin yapım aşaması	76
Resim 5.3:	Çarkuşe cildin şirazesı	77
Resim 5.4:	Çarkuşe cilt aşaması.....	77
Resim 5.5:	Cild uygulama aşamaları.....	79
Resim 5.6:	Cildin cetvel yapım aşaması	79
Resim 5.7:	Cildin tamamlanmış görseli	80
Resim 5.8:	Cildin şirazesı.....	80
Resim 5.9:	3. uygulamanın kapak yapım aşaması	82
Resim 5.10:	3. uygulamanın alt-üst kapağının tamamı	83
Resim 5.11:	Cild kapağının mıklebin iç kısmıyla birlikte görüntüsü	83
Resim 5.12:	Cildin şirazesı.....	84
Resim 5.13:	Cildin şirazesı.....	86
Resim 5.14:	Cildin yan kağıtları.....	86
Resim 5.15:	Cildin sol kapağı.....	87
Resim 5.16:	Cildin altınlanmamış görüntüsü.....	89
Resim 5.17:	Cildin sol kapağı.....	89
Resim 5.18:	Cildin sağ kapağı.....	90
Resim 6.1:	7 envanter numaralı cilt.....	91
Resim 6.2:	23 envanter numaralı cilt.....	91
Resim 6.3:	28 envanter numaralı cilt.....	92
Resim 6.4:	31 envanter numaralı cilt.....	92
Resim 6.5:	84 envanter numaralı cilt.....	92
Resim 6.6:	560 envanter numaralı cilt.....	92
Resim 6.7:	931 envanter numaralı cilt.....	93
Resim 6.8:	1070 envanter numaralı cilt.....	93
Resim 6.9:	1276 envanter numaralı cilt.....	93
Resim 6.10:	1277 envanter numaralı cilt.....	93

Resim 6.11:	269 envanter numaralı cilt.....	94
Resim 6.12:	560 envanter numaralı cilt.....	94
Resim 6.13:	32 envanter numaralı cilt.....	95
Resim 6.14:	477 envanter numaralı cilt.....	95
Resim 6.15:	1277 envanter numaralı cilt.....	96
Resim 6.16:	1278 envanter numaralı cilt.....	96
Resim 6.17:	53 envanter numaralı cilt.....	96
Resim 6.18:	1278 envanter numaralı cilt.....	96
Resim 6.19:	477 envanter numaralı cilt.....	97
Resim 6.20:	1277 envanter numaralı cilt.....	97
Resim 6.21:	1278 envanter numaralı cilt.....	98
Resim 6.22:	53 envanter numaralı cilt.....	98
Resim 6.23:	32 envanter numaralı cilt.....	99
Resim 6.24:	182 envanter numaralı cilt.....	99
Resim 6.25:	4.uygulamanın cildi.....	100
Resim 6.26:	5.uygulamanın cildi.....	100

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Çerçevesi ve Önemi

Hacı Selim Ağa kütüphanesinde bulunan eserler, Nur Banu Sultan, Kemankeş Abdülkadir Emir Hoca, Yakup Ağa ,Aziz Mahmut Hüdayi ve Hacı Selim Ağa koleksiyonlarından oluşmaktadır. Kütüphanede 2988 yazma, 1347 matbu olmak üzere toplam 4335 eser vardır. Tez çalışmasında, Hacı Selim Ağa koleksiyonu'ndaki tüm eserler taranmış ve toplam yirmi altı adedinin ebru cilt olduğu tespit edilmiştir. Bu ciltler Hacı Selim Ağa Koleksiyonu; 7 - 9 - 10 - 22 - 23 - 28 - 31 - 32 - 44 - 52 - 53 - 71 - 84 - 110 - 182 - 269 - 477 - 560 - 761 - 767 - 931 - 1070 - 1271 - 1276 - 1277 - 1278 envanter numaralı ciltlerdir.

Hazırlanmış olan bu tez, Türk Cilt Sanatı'nda önemli bir yeri olan ebrunun günümüz geleneksel sanatlarında uygulamalarını arttırmak için eski çalışmaların değerlendirilmesidir.

1.2. Kaynak ve Araştırmalar

Tez kapsamında yaptığımız araştırmalar sonucunda, ebru ciltler hakkında yeterli kaynak olmadığı farkedilmiştir. Bu nedenle bu tez konusunun yapılmasını uygun gördük.

Cilt ve Ebru sanatı ile ilgili yayınlanmış olan kaynakları tarayıp analizi yapılmıştır. İlk bölümde öncelikle, ebru ve cilt sanatlarının tarihçeleri ve çeşitleri ile ilgili bilgilere değinilmiştir. Ebru sanatının geçmişten bugüne ulaşmasında önemi büyük olan ustalara yer verilmiştir. Ebruyla kaplanan ve Çârgûşe tekniği yapılan ciltler katalog sistemi ve çeşitli görseller ile anlatılmıştır.

Ebruların hangi teknikte ve nasıl kullanıldığı, çeşitleri ve renkleri hakkında analizler yapılarak anlatılmıştır. Ek olarak incelenen yazma eserlerin genel durumlarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Ebru ciltler incelenen kaynaklarda daha çok 'ciharguše' olarak ismi geçmektedir.

İncelenen kaynaklarda, ebru ciltlere ilişkin ağırlıklı bir şekilde yazılı ve birbirinin benzeri verilere rastlanmıştır.

1.3. Yöntem

Araştırma İstanbul/ Üsküdar ilçesinde yer alan Hacı Selim Ağa Kütüphanesi'ndeki yazma eserler hakkında yapılmıştır. Araştırmaya öncelikle kütüphanede koleksiyonlardaki görseller taranarak başlanmıştır.

Koleksiyonlardaki ciltlerin incelenmesinden sonra Hacı Selim Ağa koleksiyonu'ndaki ebru ciltlerin tez için yapılması uygun görülmüştür. Kütüphane sisteminden eserlerin dijital olarak görselleri ve eserler hakkında katalog ve envanter bilgileri alınmıştır.

Tüm uygulamalarda makine tıraşlı deriler kullanılmıştır.Eserlerde yapılan motiflere benzer ebrular seçilmiş olup kalıp ve sicim gibi malzemelerden de yararlanılmıştır.Çalışmalarda son işlem olarak altın ile cetvelleri çekilip şeffaf gomalak sürülerek tamamlanmıştır.

2. HACI SELİM AĞA KÜTÜPHANESİ

2.1. Kütüphanenin Tarihçesi

1712?-1879 seneleri arasında yaşamış olan Hacı Selim Ağa, III. Mustafa ve I. Adülhamid dönemlerinde görev almış bir devlet adamıdır. 1782 yılında Hacı Selim Ağa tarafından yaptırılan kütüphane, Selami Ali Efendi Caddesi'nde ve Üsküdar ilçesinde yer almakta olup yanında bulunan sıbyan mektebi ile yapılmıştır. Sıbyan mektebi sonradan Hacı Selim Ağa İlkokulu adı ile tekrar inşa edilmiştir. Avlu içinde kütüphane ile bir çeşme, kütüphane görevlisinin kalabileceği bir bina ve buraya daha sonra nakledilmiş küçük bir mezarlık bulunmaktadır. Hacı Selim Ağa'nın eşi ve oğlunun mezarları eski okulun genişletilmesi çalışmalarında, kütüphanenin arka bahçesine taşınmıştır¹.

Resim 2.1: Kütüphane Ana Giriş Kapısı Üzerindeki Kitabe²

¹ DURBALI, Yıldız (1963), *İstanbul Kütüphaneleri ve Sıbyan Mektepleri*, İ. Ü. Edeb. Fak. San. Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstanbul.s.3

² MUCUK, Nil (2019), *Hacı Selim Ağa Kütüphanesi 'ndeki Yekşah Ciltler*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.5.

Kitabelerde yer alan dizeler, Şair Tefik Efendi tarafından yazılmıştır ve hat yazısı Yesari M. Esad Efendi'ye aittir. Kitabenin tarihi rakam ve ebced ile belirtilmekte olup ebced hesabına göre 1781 yılıdır. Ayrıca Hacı Selim Ağa'nın bu tarihte vakfiyesi de mevcuttur. Öğretimin yanı sıra vakfiyesinde tayin edilecek olan üç kütüphane görevlisinden, ikisinin görevleri harici öğretmenlik yapma şartını koşturmuşur³.

Hacı Selim Ağa'nın yaptırmış olduğu kütüphanenin, okulun ve kitapların gider masrafları için İstanbul'un çeşitli yerlerinde bulunan bir emlağını vakfetmiştir. Bu bilgiye, Süleymaniye kütüphanesi fotokopi arşivinde bulunan Vakıfnamesinden ulaşmak mümkün olmuştur⁴.

2.2. Koleksiyonlar

Hacı Selim Ağa'nın kütüphaneye vakfettiği eserler 34 adet matbu ve 1265 adet yazma eser olmak üzere toplam 1299 adet olup sonradan Yakub Ağa Mektebi'nden 29 ve Nurbanu Camii'sinden 139 adet kitap dahil edilmiştir.

Kemankeş Emir Hoca'nın 1722'de Nurbanu Valide Sultan Camii' ine vakfettiği 695 adet ve Aziz Mahmut Hüdayi Camii kütüphanesindeki 1996 adet eserde Hacı Selim Ağa kütüphanesine katılmıştır ve bu koleksiyonlarda, sadece dini konularda eserlerden ibaret olmayıp, tarih, hendese, ahlak ve matematik konularında da önemli eserler mevcuttur⁵.

³ DURBALI, Yıldız (1963), İstanbul Kütüphaneleri ve Sıbyan Mektepleri, İ. Ü. Edeb. Fak. San. Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstanbul, s.4

⁴ BAYRAKTAR, Nimet (1982), Üsküdar Kütüphaneleri, Vakıflar Dergisi, XVI. Cilt., S. 16, s.48.

⁵ HASKAN, Mehmet Mermi (2001), Yüzyıllar Boyunca Üsküdar, Cilt 1, İstanbul, Temmuz, s. 952.

3. CİLT VE EBRU SANATI

3.1. Cilt Sanatının Tarihçesi

Cilt sanatıyla ilgili birçok kaynakta tanımlamalar hemen hemen aynıdır. Bir ya da birden fazla formadan oluşan bir kitabın kısaca yapraklarını dağılmadan koruyan, bir arada tutan koruyucu parçaya cilt (cild) denilmektedir.

Arapçada bu isim deri anlamına geldiği ve malzeme olarak en çok deri kullanılması sebebiyle konmuştur. Ciltler kitabın bütününe zarar vermeden çıkarılabilecek şekilde yapılmış olup zamanla yıpranan, işlevini kaybeden ciltler ise ait oldukları eserlerden çıkarılıp yerlerine yenileri yapılmıştır⁶.

Genellikle "...mukavva üzerine meşin (koyun derisi), şahtiyan (keçi derisi), rak (ceylan derisi) gibi farklı türde derilerden kaplanarak oluşturulur"⁷. Mukavva üzerine deri haricinde kadife, ipek vb. çeşitli kumaş türleri ve değerli taşlar ile de cilt kablari yapılmıştır⁸. Türk cilt sanatı Uygurlularla başlamış olup bir Uygur şehri olan Karahoça'da bulunan ve 8. yüzyıla tarihlenebilen iki yazma eser, şuan için bilinebilen en eski ciltlerdir. 6. ve 9. yüzyıllar arasına ait olduğu düşünülen ve A. Von le Coq tarafından ortaya çıkarılan bu ciltlerin dışında üçüncü bir cild de yine Karahoça'da P. K. Koslov tarafından bulunmuş olup 13. yüzyıla tarihlenmiştir.

Uygurlular'dan sonra 13. yüzyılda Anadolu Selçukluları, 14. yüzyılda ise İlhanlı ve Artuklu ciltleri görülmekte olup, Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra, henüz tam olarak aydınlatılamamakla birlikte özellikle Karamanoğulları ve diğer beyliklere ait ciltlerde de aynı üslup özellikleri devam etmiştir. Hatta bu devamlılık Fatihdöneminin ilk yıllarında dahi görülür.

⁶ BİLMİŞ, Hüseyin Gürsel (2013), *Bursa İnebey Kütüphanesi Ortaçağ İslam Ciltlerinin (13-14. yüzyıl) Cilt Sanatı Açısından Değerlendirilmesi Yüksek Lisans Tezi*, s. 38-39.

⁷ ÖZEN, Mine Esiner (1987), "Klasik Cilt Sanatımızdan Bazı Örnekler", *Antika*, S. 25, s. 5.

⁸ TANINDI, Zeren (1984), "İslam'da Kitap Kapakları ve Ustaları", *Yeni Boyut* S. 23, s. 20.

15. yüzyıl cilt tarihimizde Anadolu Selçuklu'dan Osmanlı'ya geçiş dönemidir. Anadolu Selçuklularının büyük kültür mirasını devralarak ve atalarının eski kültürü ile birbirine katarak, karakter itibariyle ne Orta Asya, ne de Anadolu Selçuklu ciltlerine tam olarak benzemeyen, onların sentezi ve aynı zamanda kendi sanat anlayışlarını aksettiren eserler meydana getiren Osmanlılar, bununla klasik devre geçişi sağlamışlardır.

Anadolu Selçuklu ve Osmanlı cildinin dışında Türk cildini temsil eden önemli bir ekol ise Timurlu cildir. Her ne kadar Timurlu sanatı İran sanatı olarak kabul edilmek istenirse de, Timurlular bir Türk devletidir ve bu dönem cild tekniği de Orta Asya geleneğine bağlıdır⁹.

3.2. Cilt Çeşitleri

Cilt Uslûbları; buldukları coğrafya, tarihsel süreç ve kültürden etkilenmiş ve bunun sonucu olarak malzeme ve tezyinatına göre ikiye ayrılmıştır. Bu uslublar; bitkisel motiflerin kullanıldığı Hâtâyî, Arap, Rûmî, Memlûk, Mağribî, Türk(Osmanlı) ve Buhârâ- yı cedîd uslubudur.

Klâsik ciltler sağ kapak, sol kapak, sırt(dip), sertab ve miklep gibi bölümlerden oluşmaktadır. Sırt,alt(sol) kapak ile aradaki bağlantıyı sağlayan bölüme denir. Muhat payı ise üst ve alt kapağın açılıp kapanmadaki rahatlığını sağlaması amacıyla sırt ile kapaklar arasına bırakılan dar boşluğa verilen addır. Miklep; alt(sol) kapağa eklenerek kitabın ağız kısmını örter. Sertab; alt kapak ile miklep arasında kalan ve bu iki parçayı birleştiren kısma denilmiştir. "...sertabla miklebin aralarında bırakılan ve rahat bir biçimde bükülmesini sağlayan boşluğa da "dudak" denilmektedir¹⁰.

Ciltler tezyinatlarına, kullanıldığı tekniğe ve malzemelerine göre değişiklik gösterir. Bunlar iki başlık altında şöyle ayrılır; malzemelerine göre deri, kumaş,

⁹ ARITAN, Ahmet Saim(1992), " Konya Dışındaki Müze ve Kütüphanelerde Bulunan Selçuklu Ve Selçuklu Üslubu Taşıyan Cilt Kapakları", Doktora tezi, Konya, s. 6.

¹⁰ ÖZER, Mine Esiner(1998), Türk Cilt Sanatı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara , s. 10, 11.

ebrulu, murassa (mücevherli), lake; süsleme tekniklerine göre de şemseli, zilbahar, yekşah, zerduz, çârguşe cilt.

Ciltçilikte en çok kullanılan malzeme deri olmakla beraber genellikle kapakta kullanılan deriler siyah, kahverengi, vişneçürüğü gibi koyu renklerle boyanmıştır¹¹.

Deri cilt: Deri, cildin temel malzemesi olarak kullanılmıştır.

Uygulamaya göre cilt çeşitleri ise aşağıdaki gibidir.

Şemseli Cilt: Şemseli ciltlerde deri üzerine kalıp ile veya yazma olarak şemse motifi yapılmaktadır. Bu ciltler süslemesine göre de aşağıdaki gibi farklı isimler almıştır.

Altın Ayırma Şemseli: Şemse üzerindeki motifler deri renginde bırakılarak şemsenin zemini altın ile boyanır.

Üstten Ayırma Şemseli: Burada ise şemse üzerindeki motifler altın ile boyanarak zemini deri ile aynı renkte bırakılır.

Mülemma Şemseli: Şemse zeminin ve şemsede yer alan motiflerin tamamen altın ile süslenmesi sonucu oluşan bir şemse çeşididir.

Mülevven Şemseli: Şemsenin zemini, miklebin şemsesi, salbek ve köşebent kapak üzerinde kullanılan asıl derinin dışında başka bir renk deri kullanılarak yapılır ve burada yine motifler veya zemin altın ile süslenir ya da tam tersi bir deri renginde bırakılır.

Soğuk Şemseli: Deri üzerine kalıp ile herhangi bir renk veya altın kullanmadan yapılan şemselere denir.

Müşebbek (katı) Şemseli: Bu tarz süsleme çoğunlukla kapak içlerinde uygulanmış olsa da kapak dışında yapılan örnekleri de bulunmaktadır. Deri çok ince

¹¹ KURTULUŞ, Rıza - PALA, İskender(2006), **İslam Ansiklopedisi**, “Mülemma” maddesi, T. D. V. yayınları, İstanbul, s. 539.

bir şekilde belirlenen motife göre oyulup kabın iç yüzüne, genellikle farklı renkte deri veya kumaş üzerine yapıştırılarak yapılmaktadır.

Zerbahar Cilt: Tüm yüzeyi deri ile kaplanan kapağın üzerinin tamamına altın ile yaprak motifi ya da kafes şeklinde çizgiler çekilerek yapılan ciltlere zerbahar cilt denir.

Zerduz Cilt: Deri ile üzeri tamamen kaplanan kapak yüzeyinin üstüne altın ile dört dilimli yaprak motifi yapılarak kafes biçiminde çizgiler çekilip kafeslerin araları küçük yıldızlarla süslenecek yapılan ciltlerdir¹².

Çarguşe Cilt: Cilt kenarlarının deri ile çevrilerek ortasında ebru veya kumaş kullanılması ile yapılan cilt çeşidine denir.

Kumaş Cilt: Bu ciltler mukavva üzerine kadife, ipek, atlas, keten gibi çok çeşitli kumaşların kaplanması ile hazırlanan ciltlerdir. Bu ciltlere verilebilecek en iyi örnekler, kenarları deriyle çevrili ortası kumaş ile kaplı olan çârgûşe kumaş ciltlerdir¹³.

Ebru Cilt: Geçmiş 15. yüzyıla kadar dayanan ebru, cilt üzerinde kullanılmış ve çoğunlukla dayanıklı olması için çarkuşe tekniği kullanılarak yapılmıştır. Ebru ile kaplanan kapakların köşeleri deri ile sağlamlaştırılmıştır. Çoğu zamanda ebru ile kaplı kapağın tüm kenar kısımları, şerit şeklinde deri ile çevrilerek yapılmıştır.

Murassa (mücevherli) Cilt: Bu ciltler genellikle Kuran-ı Kerim ciltlerinde uygulanmış ve Padişahlar için özel üretilmiş ciltlerdir. Cildin üzerindeki motiflere elmas, yakut, inci, yeşim ve zümrüt gibi değerli taşlar yerleştirilerek yapılır.

Lake Cilt: Adını lak sözcüğünden almış olup Edirnekari veya Rugani isimleri ile de bilinir.Öncelikle kapak, üzerinde kullanılan malzemeler ile birlikte iyice pürüzsüz hale getirilerek yapılır. Kapakta istenilen desen ve motifler boya veya altın

¹² ARITAN, Ahmet Saim(1953),”Ciltçilik”,İslam Ansiklopedisi,C.7,T.D.V yayınları,İstanbul,s.551.

¹³ SÖZER,Rabia(2019), **Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonunda Bulunan Ebru Ciltlerin Yeni Uygulamalarda Değerlendirilmesi**,Yüksek Lisans Tezi,İstanbul, s.7

ile süslendikten sonra özel olarak hazırlanan vernik(çoğunlukla gomalak) ile çok parlak oluncaya kadar cilalanır.

Yekşah Cilt: Altın sürülmüş deri zemine, demir kakmak sureti ile yapılan ciltlere Yekşah cilt denir. Arıtan “Bu ciltlerde uslub klasik olmakla birlikte teknik yenidir: 18. yüzyılın sonlarında ve 19. yüzyılda zerbahar süslemeli ciltler de yekşah tekniği ile yapılmıştır” diye ek bilgi vermiştir¹⁴.

3.3. Ebru Sanatının Tarihçesi

“Ebri” sözcüğü Farsça, bulut veya bulutumsu anlamına geldiğinden dolayı Türkçede değişim geçirerek “Ebru” olarak yerleşmiş olup bu sanatla uğraşan sanatkarlara da ebrucu denilmiştir. Prof. Uğur Derman, “Türk Sanatında Ebru” isimli eserinde Şemseddin Sami’nin Kamus-ı Türki isimli sözlüğünde ebru kelimesine ayrı bir madde açarak: “Ebru: Farsça Ebri=bulut renginde ve Çağatayca ebre=roba (elbise) yüzü, kürk kabı.” diye tanımlamalarda bulunmuştur¹⁵. Ebru; Çağatay dilinde; damarlı,hare gibi anlamlarına gelir ve bu sanatın ilk adı Ebre sözcüğü olarak bilinir.

‘Ebru’ olarak anılan bu sanat , tarihte Anadolu’ya Türklerle birlikte gelmiştir. Bu sanatın ne zaman, nerede başladığı net olarak bilinmemekle birlikte ebru tarihçileri ittifakla Orta Asya’ya dayanan kökeni olduğunu söylerler. Bunun yanı sıra, ebru desenleri; eski çağlardan beri ilgi görmektedir. Mısır’da M. Ö. 1365 tarihinde bulunan cam şişelerde gelgit ve taraklı ebrulara benzeyen desenlere rastlanmıştır. Ayrıca Çin’de Sung Hanedanlığı döneminden kalan bir kısım çömlerlerde battal ebrularını andıran görüntülere rastlanmaktadır. Şüphesiz çömlek ve camın yapım yöntemleri ile su yüzeyinde yapılan ebruların farkı oldukça fazladır.

Aynı senelerde Japonya’da;‘Suminagaşi’ (Suminagashi) adında bir teknik vardı. Bu işlem metod olarak ebru yapma yöntemine çok benzer. Ayrıca bir kısım otoriteler tarafından Suminagaşi tekniğinin Çin’de geliştirildiği de savunulur. T’ang

¹⁴ ARITAN, Ahmet Saim(1953),”**Ciltçilik**”,İslam Ansiklopedisi,C.7,T.D.V yayınları,İstanbul,s.552.

¹⁵ DERMAN, M. Uğur(1977),**Türk Sanatında Ebru**, Ak Yayınları, İstanbul,s.12

Hanedanlığı döneminden kalma Suminagashi desenli çömlükler vardır ve bunlar aynı yöntemle yapılmamış olabilir. Ebrunun ilk örnekleri (Uzakdoğu'daki) ile daha sonra Türkler, İranlılar ve batılılar tarafından geliştirilen biçimlerinin arasında bir ilişki olup olmadığı bilinmemektedir. Kağıt gibi ipek yolu ve diğer ticaret yollarını kullanan Ebru da doğu ülkelerinden batı ülkelerine doğru yayılmıştır.

Uzakdoğu'da yapılan formlarından daha özenli, günümüzde tüm dünyada kullanılan bu sanat sofistike ortamlara doğru bir evrim geçirmiştir. Orta Asya'da, İran'da ve Türkiye'deki ebruların kökeni ile ilgili bugün çok fazla şey bilinmemektedir. Fakat Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde bu dekoratif kağıtların yaygın bir şekilde kullandığı, idari aynı zamanda siyasi yaşamda önemli olduğu anlaşılmaktadır¹⁶.

Selçuklu ve Osmanlı döneminde çok sayıda ebru ustası yetişmiş olup bu ustaların eserleri zenginlerin evlerinin duvarlarını süslemiş ya da bu çok güzel kağıtlar resmi yazışmalarda zemin kısmında kullanılmıştır. Burdaki başlıca amaç estetik değerlerle birlikte belgenin aslını bozma,değiştirme girişimini engellemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca zamanında aherli kağıt, sahtekarlıktan dolayı Osmanlı kanunları gereği yasaklanmıştı.

Bu bilgilerin yanı sıra Van Albert Haemerle ise, Buntpapier isimli çalışmasında “Arapça yazı sanki büyük ustaları yetiştirmek için varolmuştur. Harfler ve lisan bilinmese de göz için bir zevk kaynağıdır” demiştir. Bu güzel sanat İslam sanatlarının sultanı olup süslemesi için ebru; cetvel,pervaz veya zeminde kullanılmıştır. Bu bilgilere ek olarak şablonlama tekniği ve arap zamkı da eklenerek aynı kağıdın üstüne birden çok deseni almak amacıyla hat şaheserleri verilmiştir.

Ebru sanatının parlamasında,Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel, siyasi,sosyal yapısının, elverişli bir ortam sağladığı aşıkardır. 15.yüzyıl ve 16. yüzyıldan kalma Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki ve Topkapı Sarayı'ndaki yazma eserlerde güzel ve gelişmiş örnekler bulunmaktadır.

¹⁶ BARUTÇUGİL, Hikmet(2001), **Suyun Rüyası**, Ebristan Yayınları, İstanbul, s. 33, 34.

M. Ali Kağıtçı 1646 yılından kalma ebru yapımı ile ilgili ayrıntılı bilgi veren bir Türk el yazması eserden bahseder. Kitapta bugün batıda ve Türkiye’de hala kullanılan toprak ve metal oksit boyalar ,kitre ve sığır ödünden bahsetmiştir. Bunun yanı sıra M. Uğur Derman’ın yazdığı “Türk Sanatında Ebru” adlı kitapta da adı geçen “Tertib-i Risale-i Ebri” de benzer tarif ve reçeteler verilmektedir¹⁷.

Şemseddin Sami’nin “Kamus-i Türki” isimli eserinde ebru sanatının Türkistan’ın Buhara kentinde çıktığı belirtilir. Ayrıca bu sanatı Buhara’da öğrendiği bilinen Şeyh Sadık Efendi ilk ebru sanatçılarından biridir¹⁸. Aynı zamanda Özbekler Tekkesi Şeyhi olan Sadık Efendi, ebruyu oğulları ile birlikte de meşk etmiştir. Bu tekkede yetişen diğer ebrucular ise; Sami Efendi, Hazerfen Edhem Efendi, Aziz Efendi ve Abdülkadir Efendi’dir.

Ebru, 17. yüzyılda Ayasofya Camii’nin Hatibi olan Mehmet Efendi ile birlikte ilerleme kaydetmiş olup bu Hatibin denemeleri sonucunda çiçekli ebrunun temeli sayılan hatip ebrusunu yapmıştır. Çeşitli kaynaklarda Hatip Mehmet Efendi bir yangın sırasında ebrularını çıkarmaya çalışırken ölmüştür.

Bu sanatın günümüzde tanınmasını sağlayan ve gelişip yayılmasında büyük rol oynayan iki önemli isim vardır. Bunlardan biri Necmeddin Okyay ve diğeri ise onun öğrencisi olan Mustafa Düzgünman’dır¹⁹. İstanbul’da yok olmaya yüz tutan bu sanat dalı Özbek Şeyhi Edhem Efendi ve Necmeddin Okyay’ın sanatkârlığıyla geçmişteki ebru örneklerini inceleyerek unutulmuş olan bu sanatın karakterini tekrardan kazandırmıştır.

Necmeddin Okyay ebruyu sonraki yıllara sağlam ve gelenekli ulaşmasını sağlamıştır. Necmeddin Okyay’ın yeğeni ve öğrencisi olan Mustafa Düzgünman, Türk ebrusunda bir ekol oluşturmuş ve gelenekli Türk ebrusunun Osmanlıya ulaşan silsilesinin değerleri yeni kuşaklara onun yetiştirdiği ustalarla aktararak devam

¹⁷ BARUTÇUGİL, Hikmet(2010), **Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı Ve Çağdaş Bir Yorum İle Günümüz Tekstiline Uygulanması Tezi**, İstanbul, s. 60, 61.

¹⁸ DERMAN, M. Uğur (1994),“Ebru” **TDV İslam Ansiklopedisi C. 10**, İstanbul, s. 80.

¹⁹ ÖZÖNDER, Hasan(2003), “Ebru” **Ansiklopedik Hat ve Tezhip Sanatları Deyimleri Terimleri Sözlüğü**, Konya, s. 41.

etmiştir. Günümüzde bu sanatın gelecek kuşaklara aktarımı Mustafa Düzgünman'ın el verdiği ve kendisinin yetiştirdiği sanatkârlar ile başarılmıştır.

3.4. Ebru Çeşitleri

Battal Ebru: Ayarları hazır edilen boyaların fırça ile tekne üzerine serpilerek yapılması ile ortaya çıkan bir ebru çeşididir. Bu ebru çeşidinde biz denilen metal çubuklar kullanılarak yapılmaz²⁰.

Gel-Git Ebrusu; fırça ile tekneye boyalar atıldıktan sonra biz aleti ile yatay yada dikey bir şekilde teknenin taranması ile yapılan ebrulara denir.

Şal Ebrusu; Gel-git ebrunun biz aleti ile yapılan hareketlerinin düzensiz formda hareketler ile “s” harfi gibi şekiller oluşturularak meydana getirilmişhalidir.

Bülbül Yuvası; boyalar atıldıktan sonra tekne üzerinde biz ile çok sayıda dışarıdan içeri (merkeze doğru) helezon şeklinde hareketlerle yapılan ebrulardır.

Zemin (hafif) ebrusu: Battal ebrusu gibi serpilerek yapılır. Aynı tonda boyanın ayarları yapılırken öd miktarlarının birbiri üzerinde değişmesi ve petrol kullanılması sonucu oluşur.

Neftli Ebru; battal ebru yapımına benzer ancak hazırlanırken son boyaya petrol eklenerek yapılır.

Serpme ebru; gelgit, şal veya battal ebru yapılmasının ardından yüzeyde açık renkli bir boyanın küçük tanecikler halinde serpilmesiyle oluşan ebrudur.

Koltuk ebrusu; yazıların etraflarını süslemek için ve aynı zamanda cilt kapları için yapılan küçük ebatlı çiçekli ebrulara denilmektedir.

Taraklı ebru; tarak adı verilen bir ebru malzemesi ile yapılan ebrulardır. Aynı zamandabattal ebru, gelgit ebru, şal ebrularının üzerinde kullanılır.

²⁰ DERMAN, M. Uğur(1994) ,“Ebru” TDV İslam Ansiklopedisi C. 10, İstanbul, s. 80

Yazılı ebru; Necmeddin Okyay'ın çalışmaları sonucunda olgunlaşarak günümüze kadar gelmiş olan ebrulardır. Yapılacak olan ebruya bazı teknikler ile yazının oturması sağlanarak hazırlanıp zank(arap) ile yazarak ve kalıp hazırlanarak yapılır.

Hatip Ebrusu; Bu ad Hatip Mehmet Efendi tarafından ilk kez uygulandığı için almıştır. Hafif zemin ebrusu üzerine biz aleti ile birbiri içine geçen renkler yapıp dairesel formlarda bir görünüm oluşturarak yapılır ve bu formlar ince bizler ile şekil verilerek yapılır.

Kumlu Ebru; ebru teknesindeki hazırlanmış kitrenin kirlenmesi sonucunda üzerine damlatılan boyaların çatlayıp, kumlanma görüntüsünü alması ile oluşur. Bu ebru çeşidinde, ebru boyası teknede aynı noktaya damlatılır.

Çiçekli Ebru ise Necmeddin Okyay'ın bulduğu bir ebru çeşidi olup aynı zamanda "Necmeddin ebrusu" olarak da anılmaktadır.

Bu ebru çeşidinde açık renkli zeminin üstüne sap kısmı için yeşil renkli boya damlatılır ve tercih edilen çiçeğin yaprağının şekli verilir. Yapılmış olan yaprağa seçilen çiçek için de gerekli renkler damlatılıp biz ile şekil verilir.

Akkase Ebru; bu ebru çeşidi kalıp yöntemi ile hazırlanır ve ebru kâğıdının bir defadan fazla olmak üzere tekneye yatırılması sonucu oluşur²¹.

Bütün bu bilgilere ek olarak bilinen en erken ebru örnekleri 15. yüzyılda görülmektedir. Gül dalı, sığır ödü, kitre, at kılı ve toprak boyalar gibi malzemelerin bir araya getirilmesi ile bu sanat icra edilmiştir. Ebru sanatı ile uğraşanların diğer tezyini sanatlarımıza oranla çok azının adları bilinmektedir²².

²¹ SÖZER, Rabia(2019), **Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonunda Bulunan Ebru Ciltlerin Yeni Uygulamalarda Değerlendirilmesi Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, s. 10-12.

²² DERMAN, M. Uğur(1977), **Türk Sanatında Ebru**, İstanbul, s. 27.

Ebru sanatında sanatçının kullandığı ana malzemeler, kitreli su ve çeşitli boyalardır²³.

Kitreli su yerine keten tohumu ve deniz kadayıfı gibi malzemelerde kullanılmıştır²⁴. Kitre üzerine serpilerek atılan boyaların yüzeyde durmaları için boyalara sıgır ödü bir damlalık ile eklenir. Öd boyayı parçalar ve kağıdın üstünde pürüzsüz bir görüntü sağlar²⁵.

Ebru kağıtları mat olmalı ve daha önceden tekne boyutunda hazırlanmalıdır²⁶.

Ebru Teknesi; ebru yapılan kaba denilmektedir²⁷. Kağıt suya yatırıldığı zaman genişleyeceğinden kaynaklı tekne, kağıt boyutundan biraz daha büyük olmalıdır²⁸. Galvaniz ve çinko haricinde diğer malzemelerden yapılan teknelerin bazıları boyaların yayılmasını engellemektedir²⁹.

Fırça; boyaları tekneye serpmeye yarayan alet olup bir gül dalına at kılınının sarılması ile yapılır.

Fırça kavanozda belli bir süre durarak kıvrılır ve bu kıvrıklık, fırçanın sarım şeklinden kaynaklı ortasında oluşan boşlukla birlikte Türk Battal deseninin ortaya çıkmasına sebep olur. Ebru fırçasını sararken herhangi bir yapıştırıcı kullanılmaz, çünkü fırça kavanozda boyayla beraber konulur³⁰. Fırça serçe parmak kalınlığında ve uzunluk olarak 25-30 cm. olmalıdır³¹.

Neft; ebru üzerinde benek biçiminde boşluklar açmayı sağlayan ve terebentin denilen bir tür yağ yardımı ile yapılan maddedir³².

²³ ALTUN,Ara(1981), **Günümüzde Ebru ve Bir Ebru Sanatçısı**. Arkeoloji Sanat Tarihi Dergisi, İstanbul, s. 27.

²⁴ ÇOKTAN,Ahmet(1992), **Türk Ebru Sanatı**, İstanbul, s. 16.

²⁵ AY,Mehmet(1994), **Ebru ve Kimya. Bilim ve Teknik**, Ankara, s. 57.

²⁶ GÖKTAŞ,Uğur(1987), **Ebru Terimleri Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul, s. 22.

²⁷ SARI, Hatice(2008), **Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına Ve Eğitimine Katkısı Tezi**, Ankara.

²⁸ ÇOKTAN,Ahmet(1992), **Türk Ebru Sanatı**, İstanbul, s. 13.

²⁹ TANARSLAN, Timuçin(1988), **Bir Ebrucu Gözüyle Ebru**, Antika, İstanbul, s. 13.

³⁰ SARI, Hatice (2008), **Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, s. 27.

³¹ KUŞOĞLU, M.Zeki(1994),**Dünya Sanatımız Kültürümüz**,Ötüken Yayınları, İstanbul, s. 120.

³² GÖKTAŞ, Uğur(1987),**Ebru Terimleri Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul, s. 27.

Neft, istenilen sonuç alınıncaya kadar, ayrı bir kaba ayrılan boyaya damlalar halinde denenerek konulur. Neftli boyaya batırılan fırça iyice temizlendikten sonra normal boyalı kavanozuna sokulmalıdır³³.

Taraklar; ebru yapılırken desen vermek amacı ile kullanılan tarak biçiminde bir alettir. İnce-uzun çita üzerine eşit aralıklı çelik tellerin tarak dişleri gibi dizilmesi ile elde edilen alettir.

Bizler; boya damlatmak, teknedeki boyayı şekillendirmek veya kitreli suyu karıştırmak için kullanılan materyale biz denilir.

Su; içme suyu olmasının yanı sıra kireç derecesi düşük ve bekletilip süzölmüş olması gerekmektedir. Ayrıca ebru suyuna, kireç düşürten calgon katılarak kireci düşük su da kullanılabilir.

Desteseng Taşı; ebru boyalarını ezmeye yarayan ve genellikle mermerden yapılan taş olmakla beraber çakmak taşından veya camdan yapılabilir. El taşı da bir başka adıdır.

Çita; ebru teknesinden çıkarılan ebruların kurumması için bırakıldıkları tahta pervazlara denir.

Kürek; ebruda ezilen boyaları toplayıp ana kaplara koymaya yarar.

Uygulama:

Önceden hazırlanmış olan kitre yavaş bir şekilde tekneye boşaltılır.Ebru teknesinin içine boşaltılan kitrenin kaymak tutmasını önlemek amacı ile üzeri bir kağıtla kapatılarak bir veya iki gün dinlenmeye bırakılır³⁴.

³³ SARI,Hatice(2008), **Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 2008, s. 28.

³⁴ ELHAN, Salih(1998),**Türk Ebru Sanatı**, Murat Kitap ve Basım Yayınevi, Ankara, s.5, 6.

Kitre dinlendikten sonra ebruda kullanılacak olan boyaların öd ayarları yapılır. Sonra boya ayarları yapılır ve fırça yardımı ile boya kitreli suya serpilir. Serpme işlemi tekneye yaklaşık olarak paralel bir biçimde soldan başlayarak sağa doğru yapılır. Serpme sırasında boyanın su yüzünde homojen bir şekilde dağılması önemlidir. Klasik ebrularda renkler, genellikle koyudan açığa doğru sıralanmaktadır³⁵.

Suya serpilerek atılan boyalar, su yüzeyinde yayılır ve istenilen şekil verilir.

Tüm ebru çeşitleri aynı teknede yapılır³⁶. Ebru yapımında önce battal denilen ebru çeşidi yapılır. Battal ebruya hakimiyeti geliştirdikçe diğer usullere geçmek daha mümkündür³⁷.

Ebrunun yapım işlemi bittiğinde, kağıt son derece dikkatli bir şekilde tekneye yatırılır. Ebru kağıdı hafifçe sıvazlanıp sıyırılarak kaldırılır. Rafa serilir ve kurumaya bırakılıp ardından mühreleme işlemi yapılır³⁸. Ebrulu kağıdın kurutma işlemi çitaller üzerinde aynı zamanda gölge bir yerde yapılmalıdır³⁹.

Ebru alındıktan sonra yeni bir çalışmanın yapılması için tekneye bir kağıt yatırılarak üzerindeki fazla ebru alınır. Ebrunun yapılmadığı zaman kitreli suyun yüzeyi bir kağıt ile örtülmelidir⁴⁰.

³⁵ ARITAN, A. Saim(2002), **Türk Ebru Sanatı**, Türkler Ansiklopedisi, Konya, s. 332.

³⁶ SARI, Hatice(2008), **Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, s. 32.

³⁷ DERMAN, Uğur(1977), **Türk Sanatında Ebru**, Ak Yayınları, İstanbul, s. 12.

³⁸ ELHAN,Salih(1998), **Türk Ebru Sanatı**, Murat Kitap ve Basım Yayınevi, Ankara, s. 7.

³⁹ ERSOY, Ayla(1989), **Ebru Sanatı**, İlgı dergisi, İstanbul,S.58, s. 26.

⁴⁰ SARI, Hatice(2008), **Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına Ve Eğitimine Katkısı Tezi**, Ankara, s. 33.

4. HACI SELİMAĞA KOLEKSİYONU VE EBRU CİTLER KATALOĞU

Hacı Selim AĞa'nın kütüphaneye vakfettiği ve kütüphane bünyesine sonradan katılan kitaplarla birlikte toplamda 4158 adet kitap bulunmaktadır. Bu koleksiyonlarda din, coğrafya, ahlak ve mantık konularında çeşitli eserler vardır⁴¹.

---

⁴¹ HASKAN, Mehmet Nermi(2001),**Yüzyıllar Boyunca Üsküdar**, Üsküdar Belediyesi Yayınları, Cilt 1,İstanbul, Temmuz,s.952

Resim 4.1: 00007 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.1

Katalog No	: 1
Demirbaş No	: 00007(2 risaleli)
Eserin Adı	: El-Keşf an Vücuhi'l-Kıraati's-Seb've İleliha ve Huceciha
Müellif	: Ebu Muhammed Mekki b. Ebu Talib Hammuş b. Muhammed el-Kayrevaniel-Kaysi/437/1045
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 183/Mütevâtir kıraatler
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 1-57 yk. ; 29 st. ; 225*160, 165*95 mm
Genel Özellikleri	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363523
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

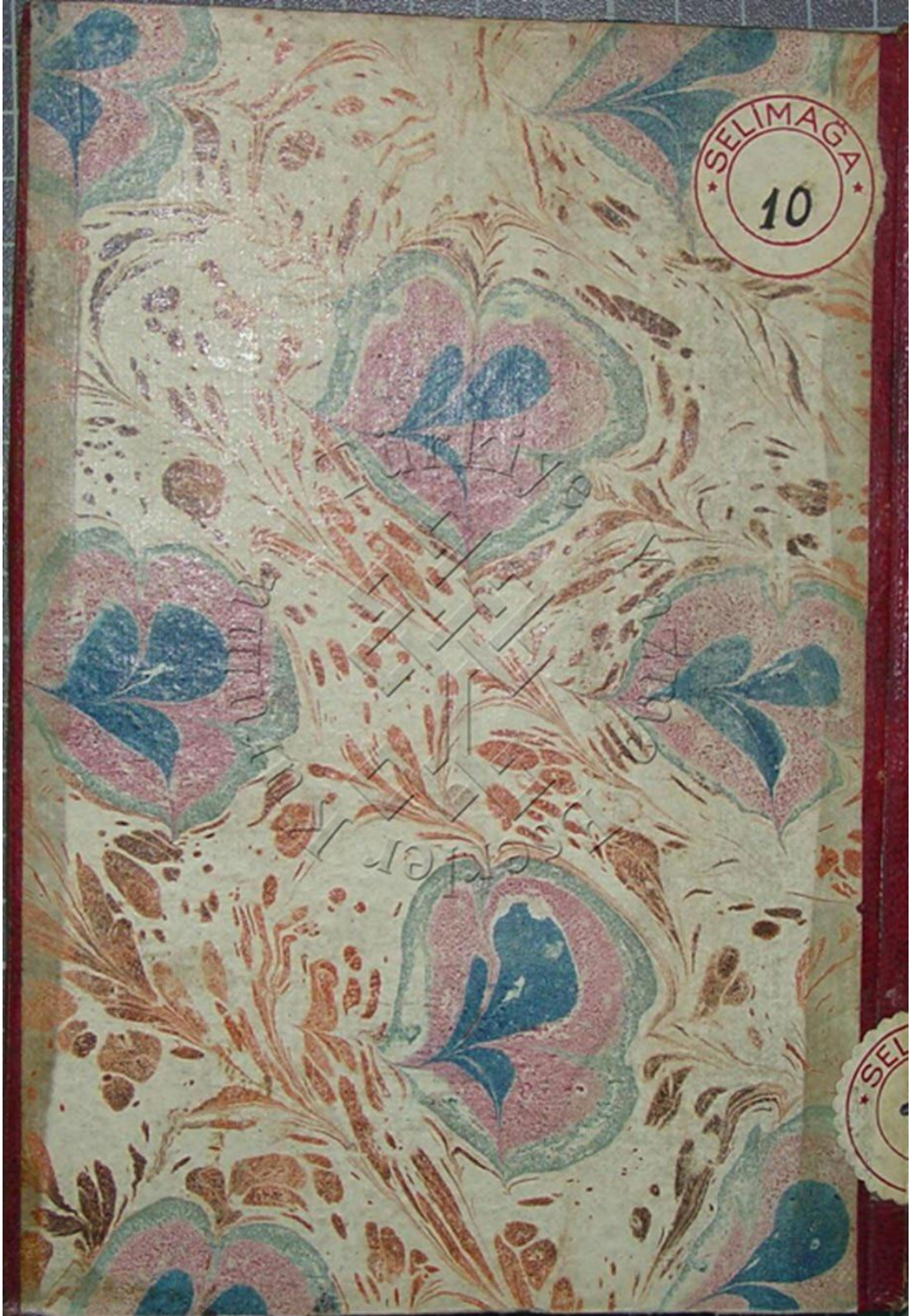
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00007 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi yürek hatip ebrusudur. Ebrusunda oksit sarı ve aşî kırmızısıyla zemin atılmış üzerine lahorla yürek hatip yapılmıştır. Renklerde solma vardır ve açık kahverengi deri ile kabın dört kenarı kaplanmıştır.

Resim 4.2: 00009 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.2

Katalog No	: 2
Demirbaş No	: 00009
Eserin Adı	: Et-Teysir fi'l-Kıraati's-Seb'
Müellif	: Danı(İbnü's-Sayrafi), Ebu Amr Osman b. Sa'id b. Osman el-Kurtubi el-Mukri en-Nahvi/ 444/1053
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 183 / Mütevatir kıraatler
İstinsah Tarihi	: 1090
Fiziksel Nitelik	: 76 yk. ; 19 st. ; 205*150, 145*77 mm
Genel Özellikleri	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363526
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00009 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi yürek hatip ebrusudur. Ebrusunda yeşil zemin üzerine, kırmızı aşu boyası, oksit sarı ve lahor ile yürek hatip yapılmıştır. Bordo deriyle dört kenarı kaplanmıştır.

Resim 4.3: 00010 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.3

Katalog No	: 3
Demirbaş No	: 00010
Eserin Adı	: Camiu'l-Kelam fi Resmi Mushafi'l-İmam
Müellif	: Mü'min Hacı b. Ali b. Muhammed el-Felekabazi el-Mukri el-Hatib/ 799/1396
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 181 / Resmu'l-Mesahif
İstinsah Tarihi	: 1169 H
Fiziksel Nitelik	: 83 yk. ; 13 st. ; 190*134, 108*60 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363527
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

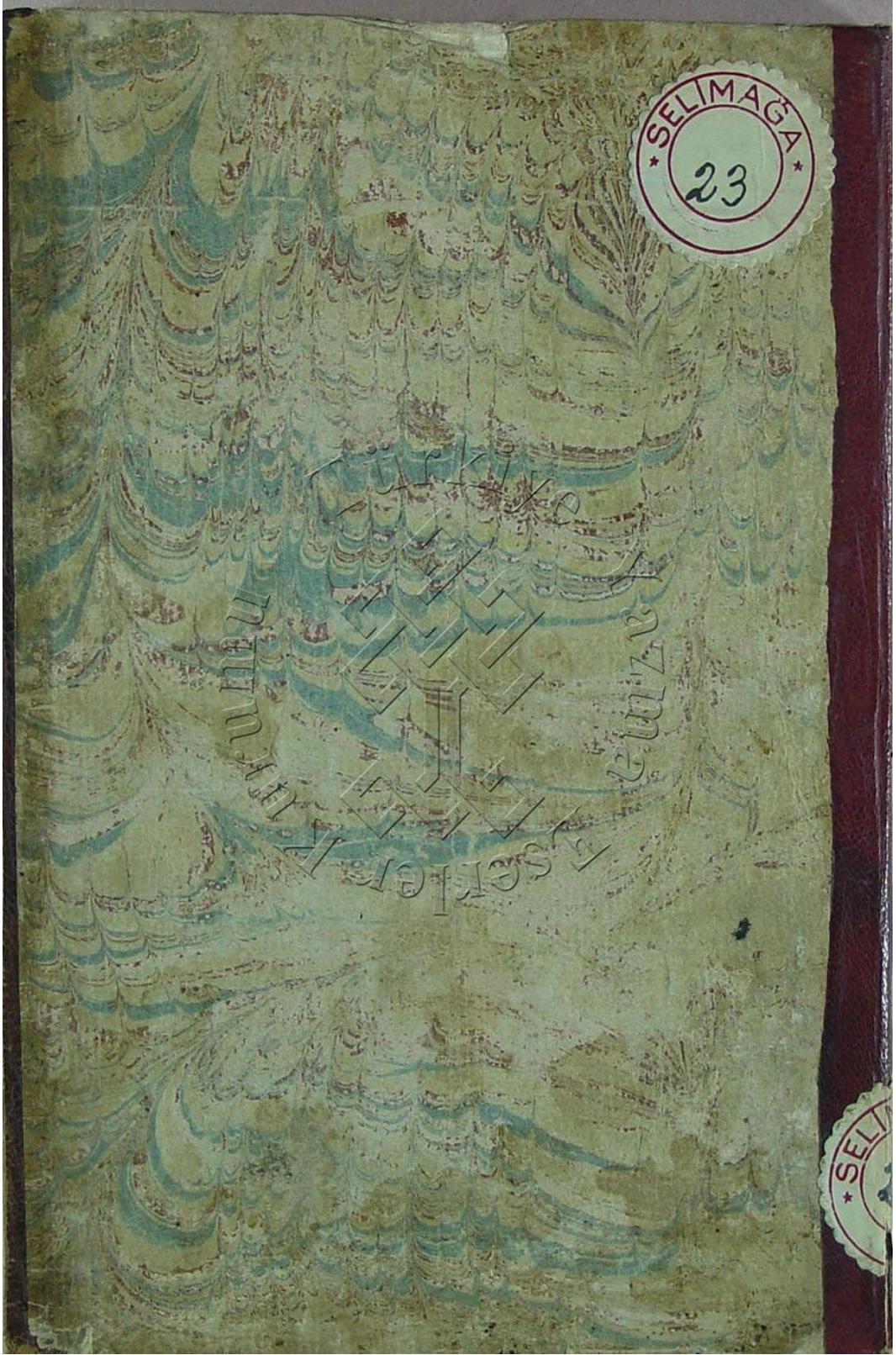
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00010 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrusudur. Ebrusunda aşî boyası zemin üzerine yeşil, pembe ve lahorla hatip ebrusu yapılmıştır. Kırmızı deriyle tüm kenarları kaplanmıştır.

Resim 4.4: 00022 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.4

Katalog No	: 4
Demirbaş No	: 00022
Eserin Adı	: El-Vesile ila Kaşfi'l-Akile
Müellif	: Ebu'l-Hasen Alemüddin Ali b. Muhammed b. Abdussamed es-Sehavi el- Mısri en-Nahvi/ 643/1245
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 181 / Resmu'l-Mesahif
İstinsah Tarihi	: 1026 H
Fiziksel Nitelik	: 136 yk. ; 15 st. ; 205*145, 137*77 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363548
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00022 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrusudur. Ebrusunda seyrek atılmış siyah zemin üzerine pembe ve siyah renkte hatipler yapılmıştır. Koyu kahverengi deriyle kaplanmıştır.

Resim 4.5: 00023 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.5

Katalog No	: 5
Demirbaş No	: 00023(2 risaleli)
Eserin Adı	: Şifaü's-Sudur bi-Kıraeti Hafsi'l-Meşhur
Müellif	: Muhammed b. Ömer el-Havanki
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 183/Mütevahir kıraatler
İstinsah Tarihi	: 1085 H
Fiziksel Nitelik	: 1-40 yk. ; 17 st. ; 195*130, 145*65 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Talik: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363549
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

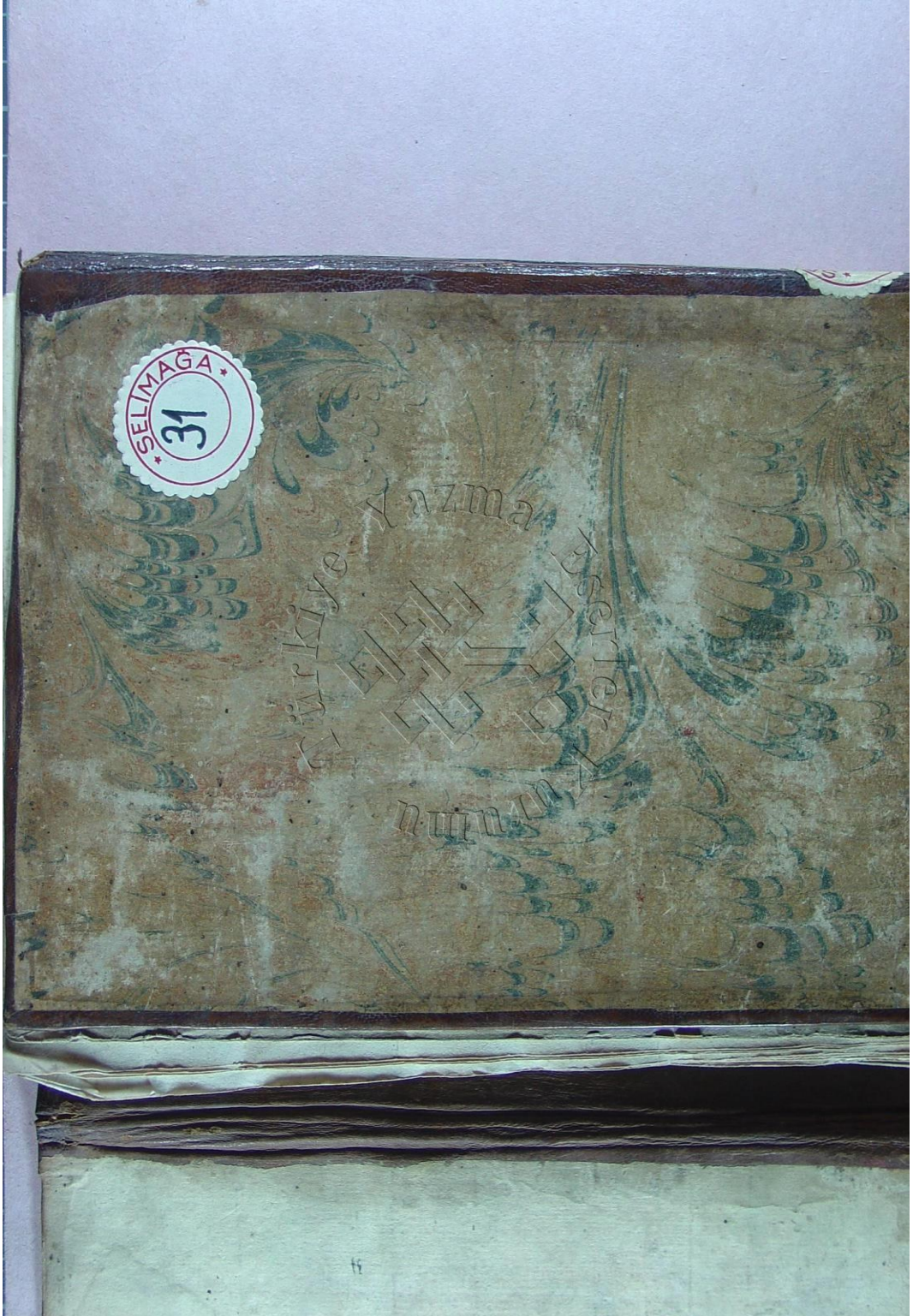
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00023 nolu ebru ciltte kullanılan ebru çeşidi taraklı zemin ebrusudur. Ebrunun renkleri oksit sarı, aşı kırmızısı ve lahordur. Teknik olarak uygulama çârgûşe ciltteki gibi olmayıp kabın dip ve ağız kısmı hariç diğer kenarlarında deriye rastlanmaz. Kullanılan derinin rengi ise bordodur. Kabın ebrusunun yüzeyinde su lekeleri ve renklerde zamanla solma olduğu görülmektedir. Eserin her iki iç kapağı ve ön-arka sayfasının ortasında ince bir band şeklinde yapıştırılmış ebru bulunmaktadır. Ayrıca eserin iç kısmında sudan kaynaklı olarak yazıda mürekkeplerin dağıldığı görülmektedir.

Resim 4.6: 00028 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.6

Katalog No	: 6
Demirbaş No	: 00028 (10 risaleli)
Eserin Adı	: Tecvid
Müellif	: Ahmed Duacı
Dil	: Türkçe
Konu/Tasnif No	: 297. 189/Tecvidler
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 4-13 yk. ; bb st. ; 210*155, 138*bb mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Türkçe)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363558
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00028 nolu ebru ciltte teknik olarak uygulama çârgûşe ciltteki gibi değildir. Kabın dip ve ağız kısmı hariç diğer kenarlarında deriye rastlanmaz. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrusudur. Ebrusu seyrek siyah zemin üzerine, lahor, yeşil ve aşş boyası ile yapılan hatip ebrusudur. Kullanılan derinin rengi ise bordodur. Ebrusu çok az yırtılmalar dışında iyi durumdadır.

Resim 4.7: 00031 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.7

Katalog No	: 7
Demirbaş No	: 00031(5 risaleli)
Eserin Adı	: El – Ali’r-Rütbe fi Şerhi Nazmi’n-Nuhbe
Müellif	: Şumunni, Ebu’l-Abbas Takıyyuddin Ahmed b. Muhammed b. Muhammed el- Kusantini el- İskenderi el-Hanefi / 872/1468
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 301 / Usul-i Hadis
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 10-41 yk. ; 25 st. ; 250*155, 147*110 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363575
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00031 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi taraklı ebrudur. Ebruda aşu ve lahor renkleri kullanılarak yapılmıştır. Kahverengi deriyle kaplanmıştır.

Resim 4.8: 00032 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.8

Katalog No	: 8
Demirbaş No	: 00032
Eserin Adı	: El-Virdü'l-Müfid fi Şerhi't-Tecvid
Müellif	: Sahaflar Şeyhizade, Mehmed Es'ad b. Ahmed el-Arabkiri / 1264/1848
Dil	: Türkçe
Konu/Tasnif No	: 297. 189 / Tecvidler
İstinsah Tarihi	: 1248 H
Fiziksel Nitelik	: 60 s.
Genel Özellikler	: (Kitap) (Basılı: Kağıt) (Türkçe)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363579
Materyal Türü	: Matbu
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00032 nolu ebru ciltte eserin sırt siyah deri ile kaplanmış olup diğer tüm kalan bölüm ebru ile kaplanmıştır. Kullanılan ebru çeşidi battal ebrudur. Somaki Battal ebru siyah üzerine, kahve rengi ile atılmıştır. Eserin kitap kabı yıpranmış durumdadır ve çoğunlukla ağız bölümündeki ebrulu kısımlarda yırtılmalar ve sırt kısmındaki deride kopma kaynaklı tahribat görülmektedir.

Resim 4.9: 00044 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.9

Katalog No	: 9
Demirbaş No	: 00044
Eserin Adı	: Terceme-i Tefsir-i Ebu'l-Leys
Müellif	: Ebu'l-Leys es-Semerkandi, İmamü'l-Hüda Nasr b. Muhammed b. Ahmed es-Semerkandi / 373/983
Dil	: Türkçe
Konu/Tasnif No	: 297. 211 / Rivayet tefsirleri
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 547 yk. ; 31 st. ; 292*200, 232*140 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Türkçe)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363595
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00044 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi şal ebrudur. Siyah zemin üzerine şal ebrusu yapılmıştır. Ebrunun renkleri soluktur ve zamanla yıpranmıştır. Ayrıca ebrunun ve derinin özellikle kenar kısımlarında yırtılmalardan kaynaklı tahribat oluşmuştur.

Resim 4.10: 00052 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.10

Katalog No	: 10
Demirbaş No	: 00052
Eserin Adı	: El-Bahru'l-Muhit
Müellif	: Ebu Hayyan el-Endelüsi, Esiruddin Muhammed b. Yusuf b. Ali el-Endelüsi el-Ceyyani en-Nahvi / 745/1344
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 213 / Edebi ve Lugavi tefsirler
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 315 yk. ; 25 st. ; 273*190, 205*133 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Arabi Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363603
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

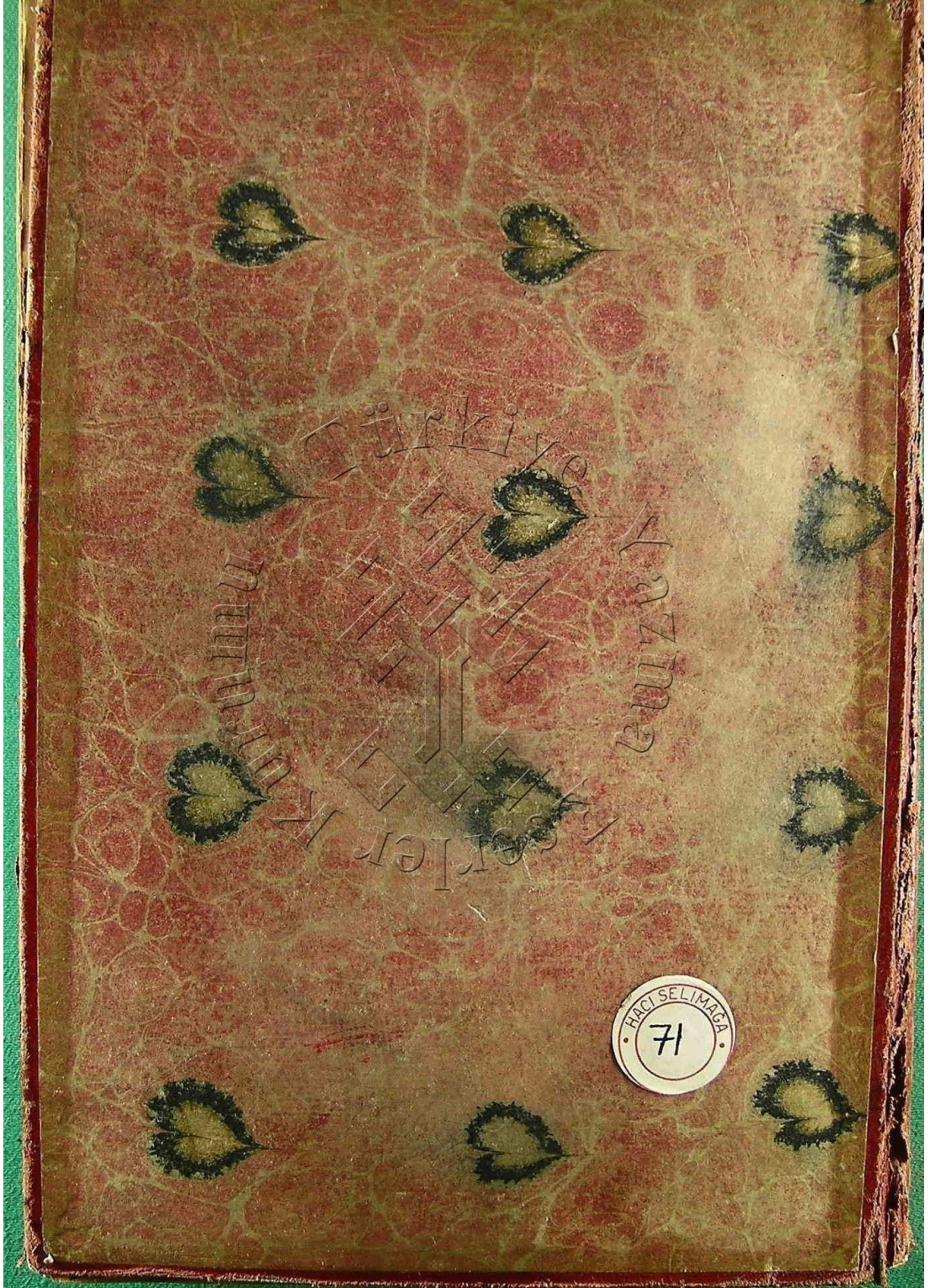
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00052 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Siyah ve sarı oksitle yapılmış zemin ebrusudur. Ebrunun renkleri soluktur. Kahverengi deri kullanılmıştır. Eserin cilt kapağındaki ebrusunda yıpranmalar olduğu ve çoğunlukla kenarlardan iç kısmına doğru yırtılmalar görülüyor.

Resim 4.11: 00053 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.11

Katalog No	: 11
Demirbaş No	: 00053
Eserin Adı	: El-Bahru'l-Muhit
Müellif	: Ebu Hayyan el-Endelüsi, Esiruddin Muhammed b. Yusuf b. Ali el-Endelüsi el-Ceyyani en-Nahvi / 745/1344
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 213 / Edebi ve Lugavi tefsirler
İstinsah Tarihi	: 995 H
Fiziksel Nitelik	: 359 yk. ; 31 st. ; 270*180, 190*110 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Arapça Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363604
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00053 nolu ebru cildin kitap kabında tahribat yok denecek kadar azdır. Kapda gelgit ve hatip olmak üzere iki çeşit ebru tekniği görülmektedir. Uygulamanın tekniği Çârgûşe ciltteki gibi değildir. Dip kısmı haricindeki kenarlarda deriye rastlanılmamaktadır. Kumlu siyah gelgit zemin üzerine, kumlu lahor ve aşî boyası ile hatip ebrusu yapılmıştır. Sirtında kahverengi deri kullanılmıştır. Eserin sırt kısmında özellikle şirazeye yakın olan kısımlarında yırtılmalar görülmektedir. Ebruda hafif aşınmalar mevcuttur.

Resim 4.12: 00071 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.12

Katalog No	: 12
Demirbaş No	: 00071
Eserin Adı	: Envaru'l-Hakaiki'r-Rabbaniyye fi Tefsiri'l-Letaifi'l-Kuraniyye
Müellif	: Ebu's-Sena' Şemseddin Mahmud b. Abdurrahman b. Ahmed el-İsfahani /749/1349
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 211 / Rivayet tefsirler
İstinsah Tarihi	: 1185 H
Fiziksel Nitelik	: 773 yk. ; 44 st. ; 340*200, 240*120 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Talik: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363622
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00071 nolu ebru cildin kitap kabında kırmızı deri kullanılmıştır. Çârgûşe cilt olarak isimlendirilen bu örnekte teknik farklılıklar olduğu görülmektedir. Deri ile kaplanan kısımlarda zaman ve kullanıma bağlı olarak azda olsa aşınmalar görülür. Ebru derinin üzerine yapıştırılarak ve deri payı az bırakılmış şekilde hazırlanmıştır. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrudur. Aşu boyası ile neftli zemin üzerine siyah ve sarı yürek hatibi yapılmıştır. Ebruda yürek hatibin renklerinde dağılmalar olup aşınmadan kaynaklı birçok bölümünde renkler kaybolmuştur.

Resim 4.13: 00084 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.13

Katalog No	: 13
Demirbaş No	: 00084(3 risaleli)
Eserin Adı	: Tefsiru Sureti'l-Feth
Müellif	: Mollazade, Muhammed Emin b. Sadruddin eş-Şirvani el-Hüseyni /1036/1627
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 22 / Sure tefsirler
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 1-47 yk. ; 15 st. ; 197*135, 122*67 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363635
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00084 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği görülmektedir. Kitap formaları bütünlüğünü korumaktadır. Sayfa içlerinde su lekeleri vardır. Kullanılan ebru çeşidi battal ebrudur. Ebruda siyah, oksit sarı, aşı ve yeşil renkleri kullanılmıştır. Kızıl-kahve tonunda bir deri kullanılmış olup bu deri cildin sırt ve ağız kısmında bulunmaktadır. Deri ebrunun altında kalmış ve bundan kaynaklı olarak ebrunun kenarlarında soyulmuştur.

Resim 4.14: 00110 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.14

Katalog No	: 14
Demirbaş No	: 00110
Eserin Adı	: Haşiye ala Tefsiri'l-Beyzavi
Müellif	: İbnü't-Temcid, Muslihuddin Mustafa b. İbrahim er-Rumi el-Hanefi /890/1485(?)
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 212 / Dirayet tefsirleri
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 285 yk. ; 33 st. ; 280*170, 200*120 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363671
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00110 nolu ebru ciltte hatip ve şal ebrusunun birlikte kullanıldığı görülmektedir. Lahor ve aşî şal ebrusu zemin üzerine yeşil, siyah ve beyaz hatip ebrusu yapılmıştır. Kitabın sırt kısmı kahverengi deri ile kaplanmış olup ebrunun sırt kısmına yakın kenarlarında yırtılmadan kaynaklı tahribat görülmektedir. Deride ise tahribat bulunmaktadır.

Resim 4.15: 00182 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.15

Resim 4.16: 00182 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.15

Katalog No	: 15
Demirbaş No	: 00182
Eserin Adı	: Şerhu'ş-Şemail
Müellif	: Abdurra'uf el-Münavi, Zeynüddin Muhammed b. Tacu'l-Arifin b. Ali el- Kahiri el-Münavi el-Haddadi / 1031/1622
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 92 / Siyer-i Nebevi, Şemail-i Şerife
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 350 yk. ; 23 st. ; 210*157, 155*97 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Arabi Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363784
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00182 nolu ebru eserin kapağının oldukça tahribata uğradığı görülmektedir. Kullanılan ebru çeşidi gelgitli şal ebrusudur. Ebrusunda lahor kullanılmıştır. Miklebinde ve üst kapığında, alt kapağa oranla az yırtık bulunmaktadır. Alt kapağın yarısından fazlası yırtılmış olup kapaklara ebrudan önce yazılı kağıtlar yapıştırmak üzere desteklenmiştir. Kabin yapımında deri kullanılmadığı için bu fikir akla gelmektedir. Ebrunun altta kullanılan malzemenin üstüne yapıştırılmıştır. Kapağın önce kahverengi bir kağıt ile kaplandığı daha sonra üzerine ebru yapıştırıldığı görülmektedir. Yan kağıt bulunmamaktadır.

Resim 4.17: 00269 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.16

Resim 4.18: 00269 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.16

Katalog No	: 16
Demirbaş No	: 00269
Eserin Adı	: Şerhu'l-Varakat fi Usuli'l-Fıkh
Müellif	: İbnü's-Salah eş-Şehrezuri, Ebu Amr Takıyyüddin Osman b. Abdurrahman b. Musa eş-Şehrezuri /643/1245
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 501 / Usul-i Fıkıh
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 209 yk. ; 23 st. ; 210*140, 130*75 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 363875
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00269 nolu ebru cildin mıklebinde ve sertabında zencerek deseni ile süslendiği görülmektedir. Bu kısımlara altın ile cetvellerde çekilmiştir. Kullanılan ebru çeşidi hatip ve şal olmak üzere iki adettir. Ebrusunda aşş şal ebrusu üzerine lahor, aşş ve siyah renklerinden oluşan hatip ebrusu yapılmıştır. Cildin derisi kızıl kahve tonunda olup kapaklarda sırt, sertab, mıklep ve ağız kısımlarında da deri bulunur. Ebrunun renklerinde vardır.

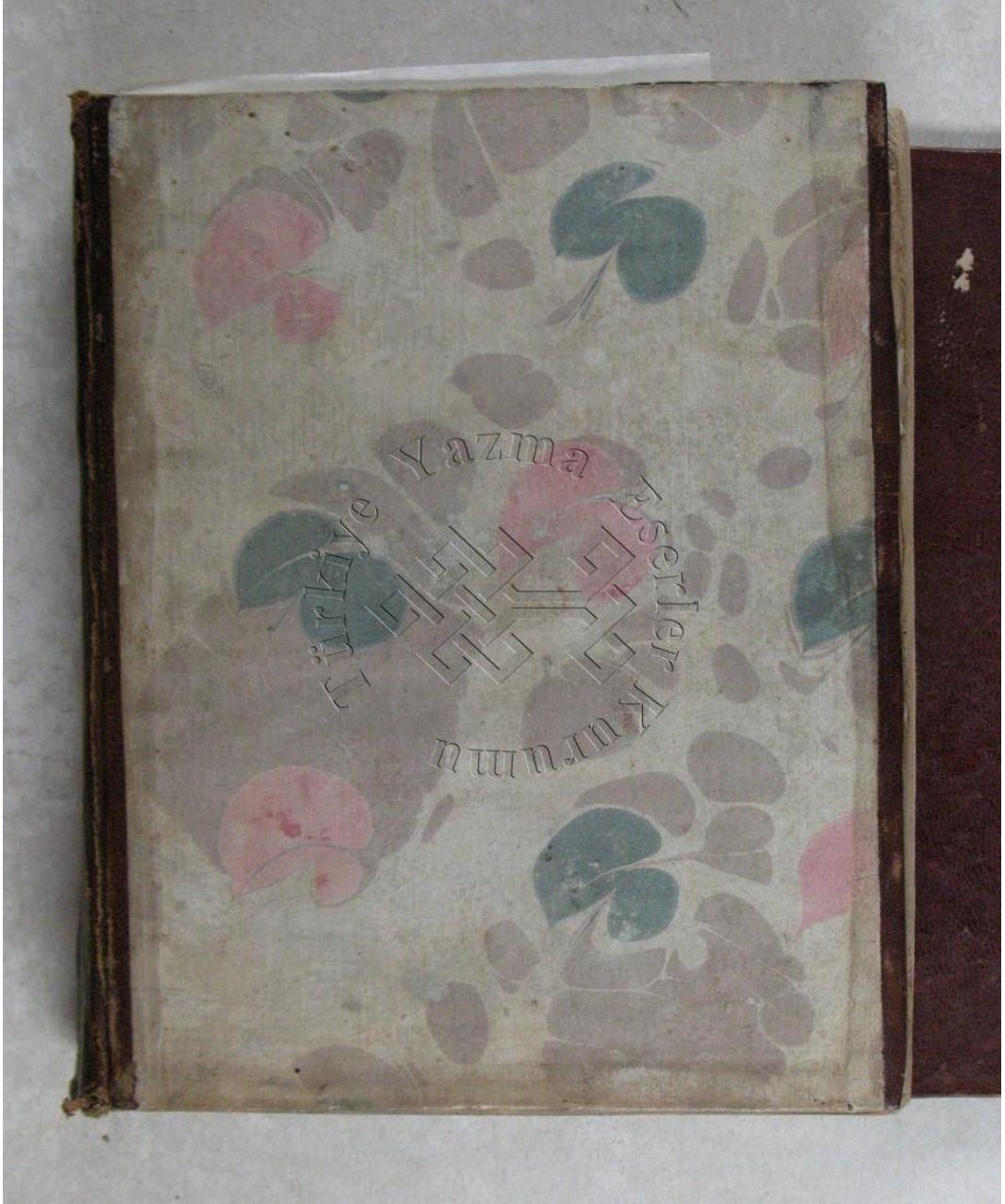
Resim 4.19: 00477 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.17

Resim 4.20: 00477 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.17

Katalog No	: 17
Demirbaş No	: 00477
Eserin Adı	: Şerh-i Salavat-ı Meşîşiyye
Müellif	: İsmâ'il Hakkı Bursevi, İsmâ'il Hakkı b. Mustafa el-Bursevi el-Celveti / 1137 / 1725
Dil	: Türkçe
Konu/Tasnif No	: 297. 7 / Tasavvuf ve tarikatlar
İstinsah Tarihi	: 1256 H
Fiziksel Nitelik	: 80 s.
Genel Özellikler	: (Kitap) (Basılı: Kağıt) (Türkçe)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364110
Materyal Türü	: Matbu
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00477 nolu ebru cildin önce üstü komple kumaşla kaplanmış olup bu kısım sırt kısmında görülmektedir. Sırt kısmın dışındaki bütün alan ebruyla kaplanmıştır. Kaptta hem ebruda hem cilt bezinde yırtılmalardan kaynaklı çok fazla hasar oluşmuştur. Kullanılan ebru çeşidi petrolü battal ebrusudur. Ebrusunda renk olarak lahor kullanılmıştır. Kitabın iç kısmında formaların bir kısmı sırttaki yırtılmalar ve kopmalardan kaynaklı sırttan ayrılmıştır. Kitabın sertap, mikleb kısmı ve yan kağıtları bulunmamaktadır.

Resim 4.21: 00560 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.18

Resim 4.22: 00560 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.18

Katalog No	: 18
Demirbaş No	: 00560(7 risaleli)
Eserin Adı	: El-Hisalı'İleti Yefdule bihe'l-Katili'l-Maktul
Müellif	: İsfahani
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 5/ Fıkıh ilmi
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 119-128 yk. ; 17 st. ; 177*127, 130*85 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Arabi Nesih: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364228
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

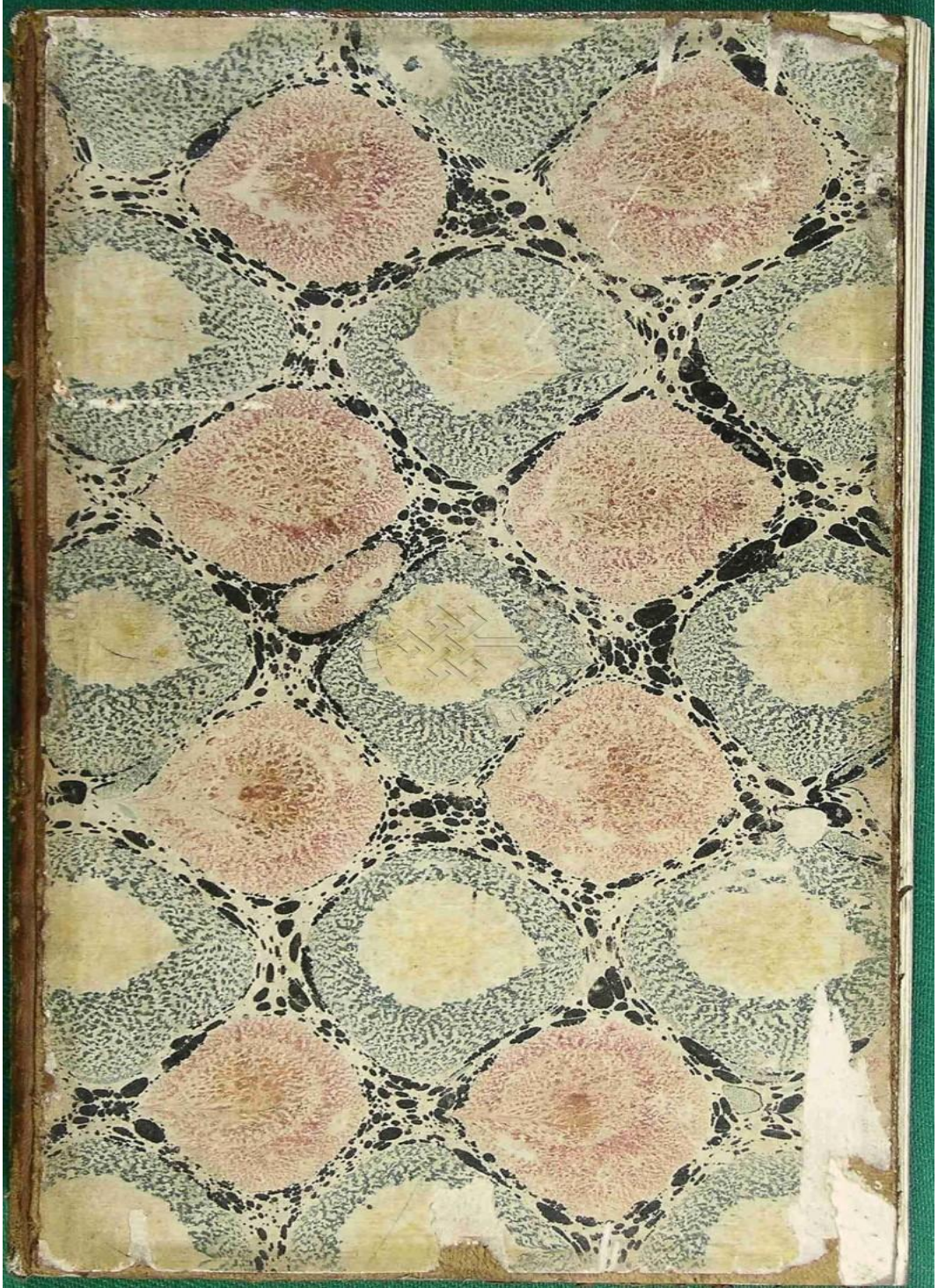
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00560 nolu ebru cilt daha önceki eserlerde de görüldüğü gibi derinin ağız ve sırt kısmında kullanılıp diğer kısımlarının ebruyla kaplanmasıyla oluşturulmuştur. Ancak bu eserde diğerlerinden farklı olarak alt kapağın ebrusunun başka olduğu görülmektedir. Üst kapak ve miklebdeki ebrular kahverengi zemin üzerine yeşil ve aşı boyası ile oluşturulmuş hatip ebrusudur. Alt kapaktaki ebru ise lahor zemin üzerine yeşil ve oksit sarı ile yapılmış çiçek ebrusudur. Üst kapak ve miklebin ebrusu iyi durumda olup alt kapakta yırtılmalardan kaynaklı tahribat oluşmuştur.

Resim 4.23: 00761 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.19

Katalog No	: 19
Demirbaş No	: 00761
Eserin Adı	: El-Hamis fi Ahval-i Nefsi'n-Nefis
Müellif	: Diyarbekri, Kadı Hüseyin b. Muhammed b. Hasan ed-Diyarbakri / 990 / 1582
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 9 / İslam dini tarihi ve siyer
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 426 yk. ; 29 st. ; 297*202, 200*115 mm
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364612
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00761 nolu ebru cildin ebrusunda ve derisinde hafif soyulmalar hariç çok problemlidir. Ebrusu kumlu aşu boyası ile battal üzerine kumlu lahor ve sarı ile oluşturulmuş hatip ebrusudur. Çarguşe cilt tekniğinin farklı bir biçimde yapıldığı yine görülmektedir. Kitabın iç kısmınıda forma bütünlüğü korunmuştur.

Resim 4.24: 00767 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.20

Katalog No	: 20
Demirbaş No	: 00767
Eserin Adı	: Tarihu'l-Utbi Tarihu'l-Yemini
Müellif	: Ebu Nasr Muhammed b. Abdulcabbar el-Utbi er-Razi /427/1036
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 9 / İslam dini ve siyer
İstinsah Tarihi	: 1177
Fiziksel Nitelik	: 265 yk. ; 17 st. ; 272*147, 185*75 mm
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364619
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

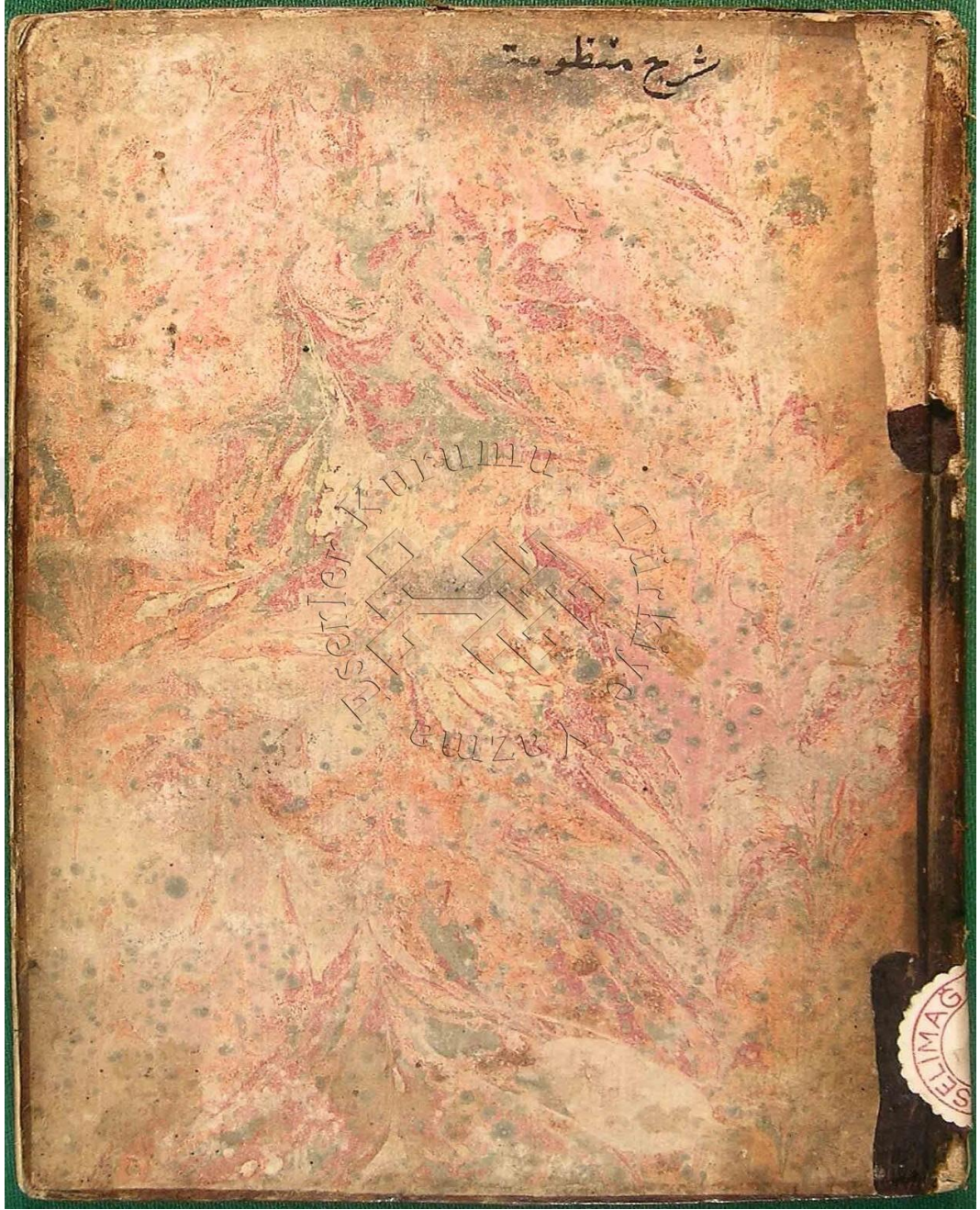
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00767 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrusudur. Ebrusu siyah zemin üzerine kumlu lahor, aşî ve oksit sarı ile yapılmış hatip ebrusudur. Eserin mikleb ve sertap kısmı bulunmamaktadır. Kapağın ebrusunda ve derisinde yırtılmalar olup ebrusunun renklerinde zamanla solmadan kaynaklı tahribat bulunmaktadır. Eserin iç kısmı iyi durumdadır.

Resim 4.25: 00931 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.21

Katalog No	: 21
Demirbaş No	: 00931(2 risaleli)
Eserin Adı	: Nüzhetü'l-Küttab ve Tuhfetü'l-Ahbab
Müellif	: Husameddin Hasan b. Abdülmü'min el-Muzafferi el-Huyi / 684 / 1285'densonra
Dil	: Farsça
Konu/Tasnif No	: 891. 5 / İran Edebiyat
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 10-35 yk. ; 17 st. ; 197*110, 133*60 mm
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364811
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

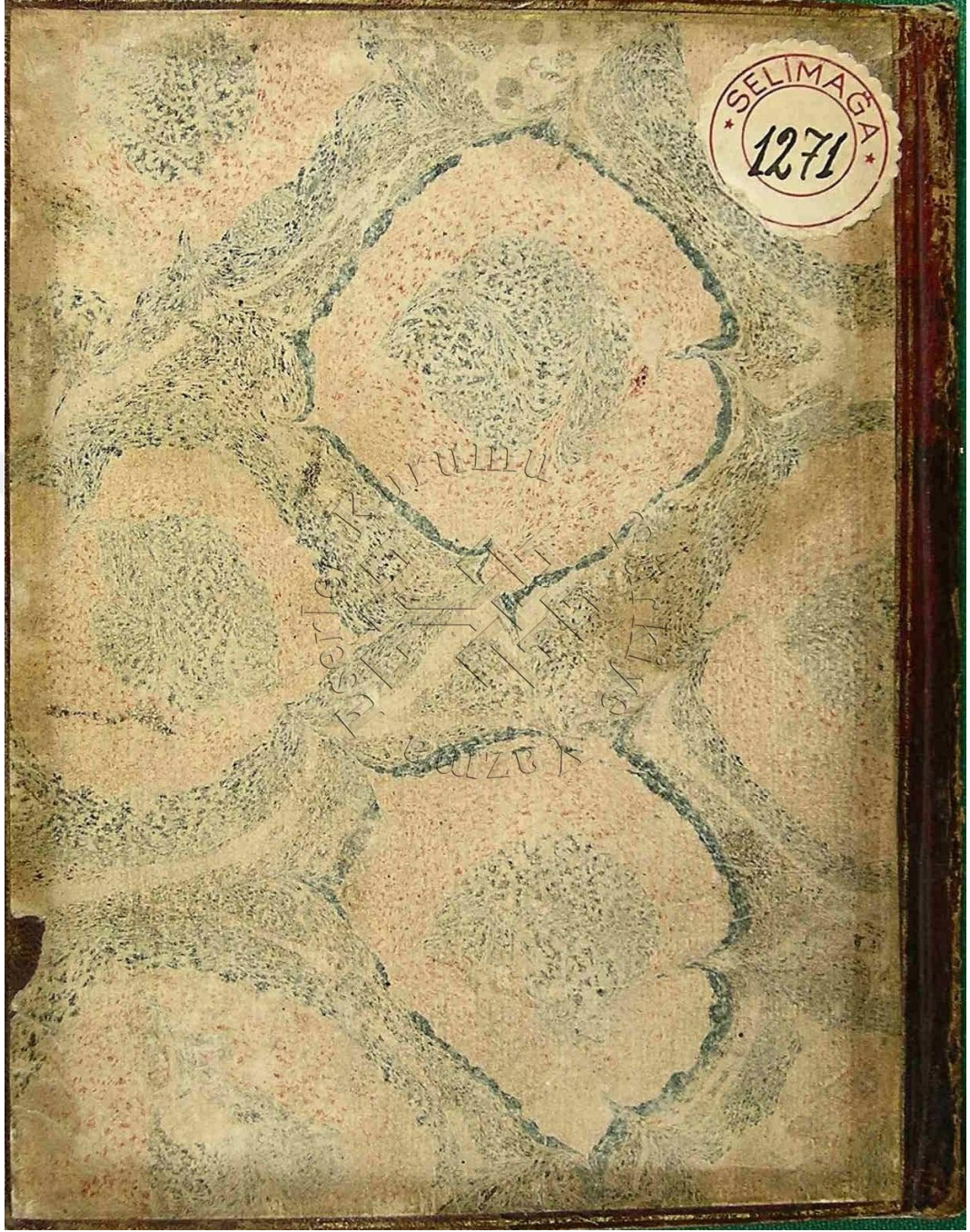
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 00931 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Ebrusu petrolü siyah zemin üzerine siyah, aşı ve yeşil renklerle yapılmı çiçekli ebrudur. Kabın sertabı ve miklebi bulunmayıp yırtılma, soyulma ve renk solmalarından kaynaklı tahribatlar görölmektedir. Eserin iç kısmında formaları sağlam olup yan kağıtları bulmamaktadır.

Resim 4.26: 01070 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.22

Katalog No	: 22
Demirbaş No	: 01070(2 risaleli)
Eserin Adı	: Adabu'l-Bahs
Müellif	: Taşköprizade, Ebu'l-Hayr İsamüddin Ahmed b. Mustafa b. Halil el-Bursevier-Rumi /968/1561
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 160 / Mantık
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 36-46 yk. ; 20 st. ; 212*155, 152*62 mm
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 364983
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 01070 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi şal ebrusudur. Ebrusunda sarı, aşı, yeşil tonlarında şal ebrusu üzerine serpme siyah kullanılmıştır. Eserin içi iyi durumda olup dış kabında yırtılmalar ve ebrusunda renk solmaları mevcuttur. Kabtaki deri kenarlarda çok ince bir bant halinde görülmektedir.

Resim 4.27: 01271 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.23

Katalog No	: 23
Demirbaş No	: 01271
Eserin Adı	: Risale fi't-Tasavvuf
Müellif	: Ubeydullah Ahrar, Nasuriddin Ubeydullah b. Mahmud eş-Şasi esSemerkandi / 895/1490
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 7 / Tasavvuf ve Tarikatlar
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 38-39 yk. ; 31 st. ; 188*138, 166*101 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Talik: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 365256
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

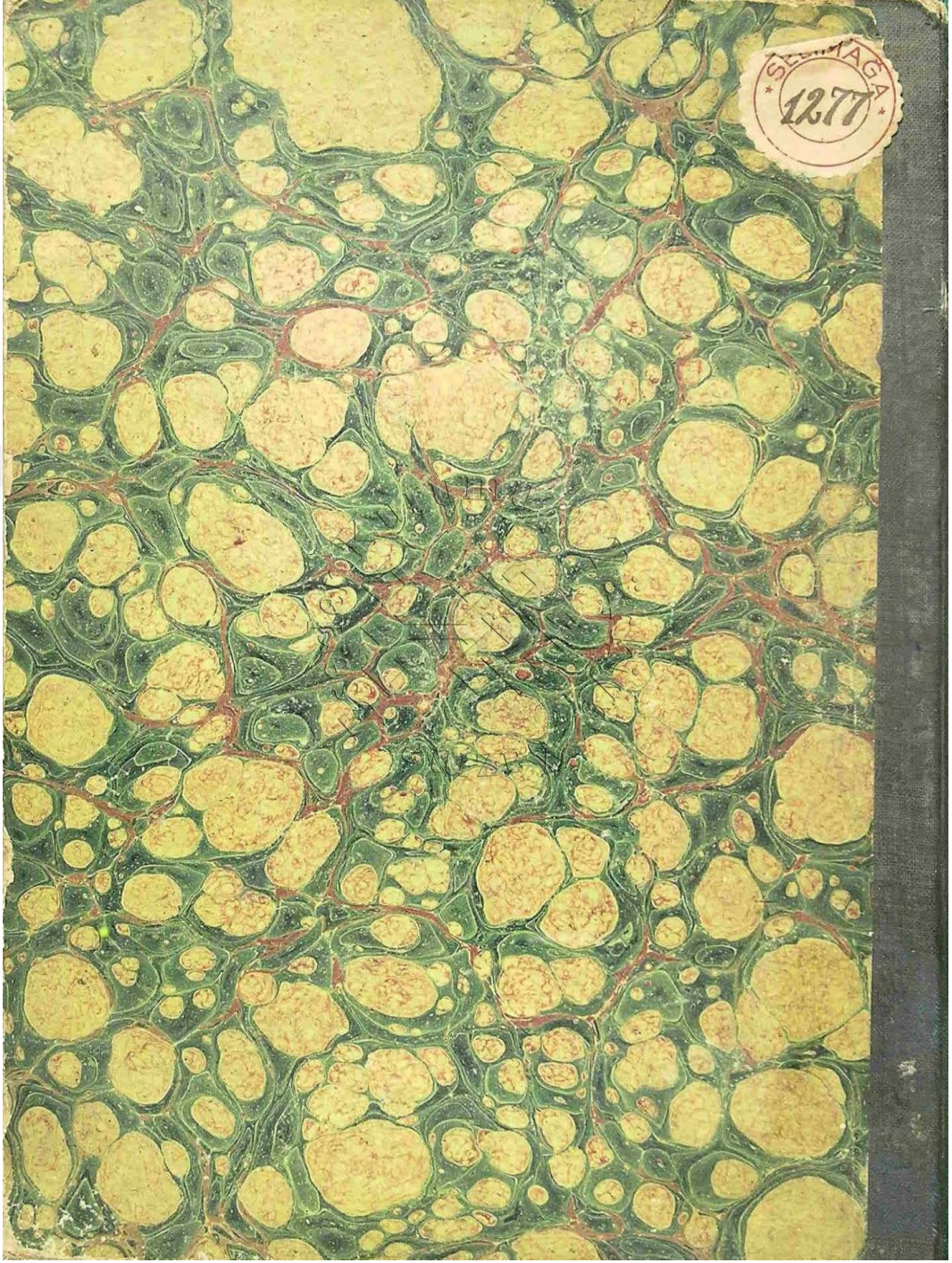
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 01271 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi hatip ebrusudur. Ebrusunda siyah kumlu zemin üzerine, kumlu lahor, aşı ve siyah ile hatip ebrusu yapılmıştır. Bordo deriyle kaplanmıştır. Kabın üzerinde cetvelin silindiği görülmektedir. Eserin sırt kısmındaki derisinde aşınmalar ve ufak tefek yırtıklar mevcuttur. Ebrusunun renklerinde ise solma görülmektedir.

Resim 4.28: 01276 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.24

Katalog No	: 24
Demirbaş No	: 01276 (4 risaleli)
Eserin Adı	: Hulasatü'l-Hisab
Müellif	: Amili, Baha'eddin Muhammed b. Hüseyin b. Abdussamed el-Amili el-Cebe'i el-Harisi el-Hemedani/ 1031/1622
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 510/Matematik
İstinsah Tarihi	: -
Fiziksel Nitelik	: 24-37 yk. ; 41 st. ; 22*120, 153*55 mm
Genel Özellikler	: (Kitap) (El Yazısı: Kağıt) (Talik: Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 365308
Materyal Türü	: Yazma Eser
Cildi	:

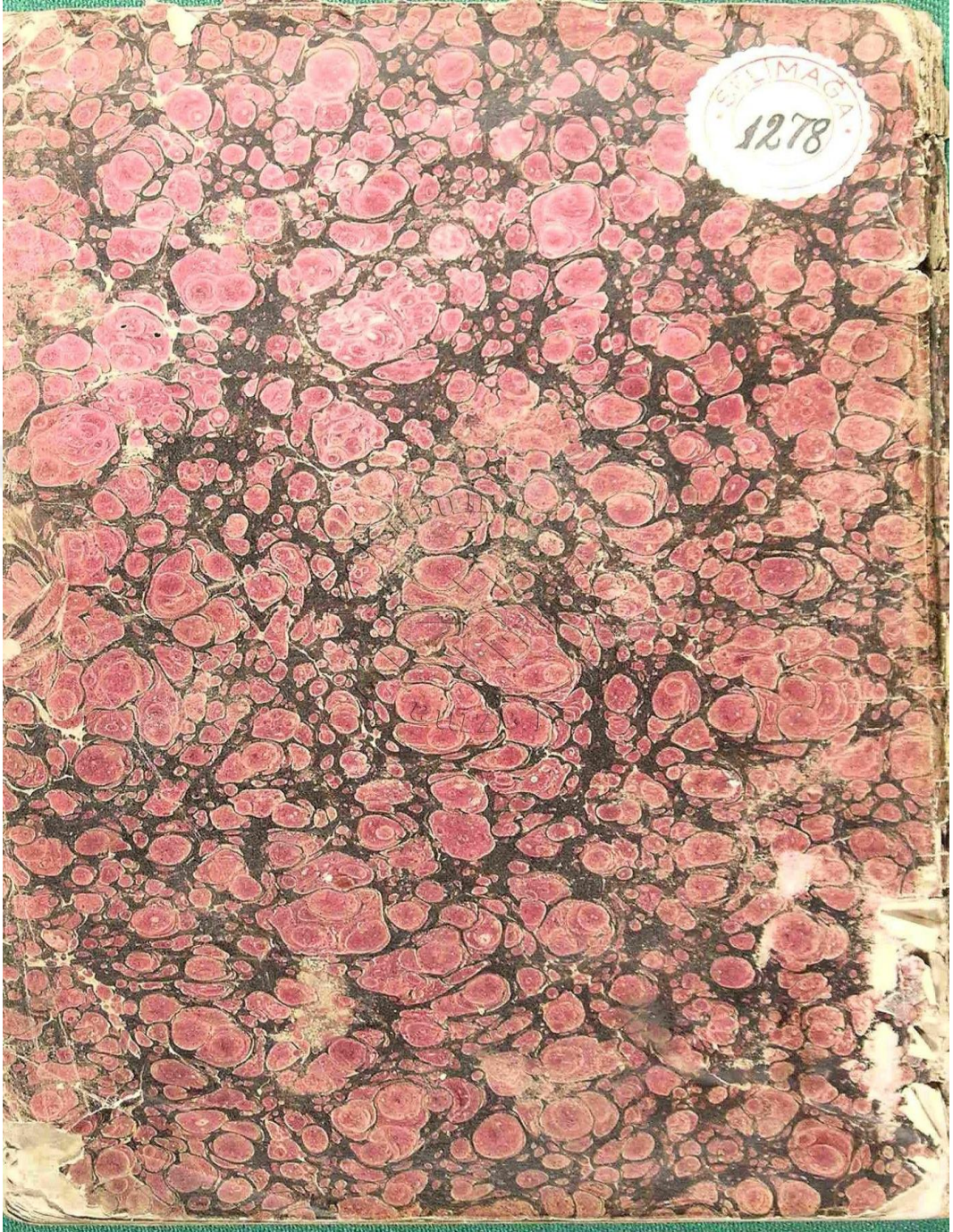
Hacı Selim Ağa koleksiyonu 01276 nolu ebru ciltte çârgûşe cilt tekniği kullanılmıştır. Kullanılan ebru çeşidi gelgit ebrusudur. Ebrusunda siyah, aşı, yeşil, oksit sarı ve kahverengi ile gelgit ebru yapılmıştır. Kahverengi deriyle kaplanmış olup ebrunun üzerinde zencerek görülür. Ayrıca zencerekten önce ve sonra birer tane cetvel yapılmıştır. Kap içerisinde formalar bütünlüğünü korumaktadır. Kitabın sayfalarında yer yer su lekesi mevcut olup cetvellerde yapılmıştır. Kitabın cildinde yıpranma yok denecek kadar azdır.

Resim 4.29: 01277 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.25

Katalog No	: 25
Demirbaş No	: 01277(10 risaleli)
Eserin Adı	: Esamiyi'r-Ruvati's-Sahih'i'l-Buhari
Müellif	: Sufizade Seyyid Hasan Hulusi Efendi / 1307/1889'dan sonra
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 332 / el-Camiu's-Sahih (Buhari)
İstinsah Tarihi	: 1282
Fiziksel Nitelik	: 83 s.
Genel Özellikler	: (Kitap) (Basılı: Kağıt) (Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 365312
Materyal Türü	: Matbu
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 01277 nolu ebru cildin çeşidi battal ebrudur. Kabın dip kısmı yeşil renkte cilt bezi ile kaplıdır. Ebrusu nefli aşı, sarı, yeşil ve siyah ile yapılmıştır. Kap içinde formalar bütünlüğünü korumakta olup genel olarak kitap iyi durumdadır.

Resim 4.30: 01278 numaralı yazma eser ebru cilt katalog no.26

Katalog No	: 26
Demirbaş No	: 01278
Eserin Adı	: Sübülü's-Selam fi Hükmi Abai Seyyidi'l-Enam
Müellif	: Muhammed b. Ömer el-Bali el-Medeni el-Hanefi / 1285/1868'den sonra
Dil	: Arapça
Konu/Tasnif No	: 297. 4 / Akaid ve Kelam
İstinsah Tarihi	: 1287 H
Fiziksel Nitelik	: 143 s.
Genel Özellikler	: (Kitap) (Basılı: Kağıt) (Arapça)
Bibliyografik Kayıt Numarası	: 365313
Materyal Türü	: Matbu
Cildi	:

Hacı Selim Ağa koleksiyonu 01278 nolu ebru cilt tamamen ebru ile kaplanmıştır. Kullanılan ebru çeşidi nefli battal ebrudur. Ebrusunda siyah renk zemin üzerine aşı renkli nefli boya atılmış olup yırtıklar ve aşınmalar görülmektedir. Derinin kullanıldığı bir bölüme rastlanılmamıştır. Kap iyi durumda olup formalar bütünlüğünü korumaktadır.

5. UYGULAMALAR

5.1. Uygulama 1

Uygulamada eserlerin orjinaline bağı kalınarak cilt kabı hazırlanmıştır. Özellikle cilt bölümü tez örneklerinde kabın içerisinde çok fazla defter kullanıldığı için bu uygulamada Kur'an Kerim kullanımı tercih edilmiştir. Öncelikle Kur'an'ın cildi sökülerek formları klasik üslupta tekrar dikilmiştir. Dikiş işlemi bittikten sonra sırt kısmı tülbent ile yapıştırılıp kurumaya bırakılmıştır.

Önceden yapılan taraklı şal ebrulu yan kâğıtları yapıştırılmış, kuruma işleminden sonra tüm kenarın eşit olması için falçata ile kesimi yapılmıştır.

İlk önce şirazeyi sağlamlaştırmak için gizli kolonun ardından şiraze kolonunun dikişi yapılmıştır. Şiraze kolonunun üzerine kırmızı ve sarı renklerinde ibrişim ip ile şirazesi örülmüş, kap için hazır hale getirilmiştir.

Kap ölçüleri, hazır halde olan Kur'an-ı Kerim'e göre alınarak mukavvaların kesimi yapılmıştır. Üst kap ölçüsü bir defa, alt kap ölçüsü ise iki kere alınarak klasik cilt kapağı uygulanmıştır.

Kitabın miklebi için alt kap ölçüsü iki kere alınmıştır. Hazırlanan mukavvalara daha önceden yapmış olduğum taraklı şal ebrusu yapıştırılıp kurumaya bırakılmıştır. Kuruyan kapağın her parçası ağırlık altında bekletilip presleme işlemi yapıldıktan sonra deri olacak kısımların ölçüleri alınır.

Kabın derisi birkaç şerit kesilerek kaplamak için hazırlanır. Kitabın ölçüsüne göre dip ve sertap kısımlarına daha geniş parçalı deriler kesilir. İlk olarak uzun kenarların yapıştırma işlemi yapılır. Kısa kenarlar da yapıştırılıp kurumaya bırakıldıktan sonra ıstanpa yardımı ile aynalama işlemi yapıp ağırlıkta bekletilir. Bu işlem üst ve alt kapak için tekrarlandı.

Miklebi hazırlarken kitap ve kabın ölçülendirmesi yapılır ve üçgen benzeri bir form oluşturulur. Üst ve alt kapakta kullanılan ebrunun kalan parçası ve deri yapıştırılıp ardından aynalama işlemi yapılır. Miklep alt kapakla birleşirken sertab kısmının ölçüleri alınıp mukavva hazır hale getirilir.

Tüm kenarlar deri ile kaplanmış; kapakların iç kısmı için hazırlanmış olan kitap yapıştırılmıştır.

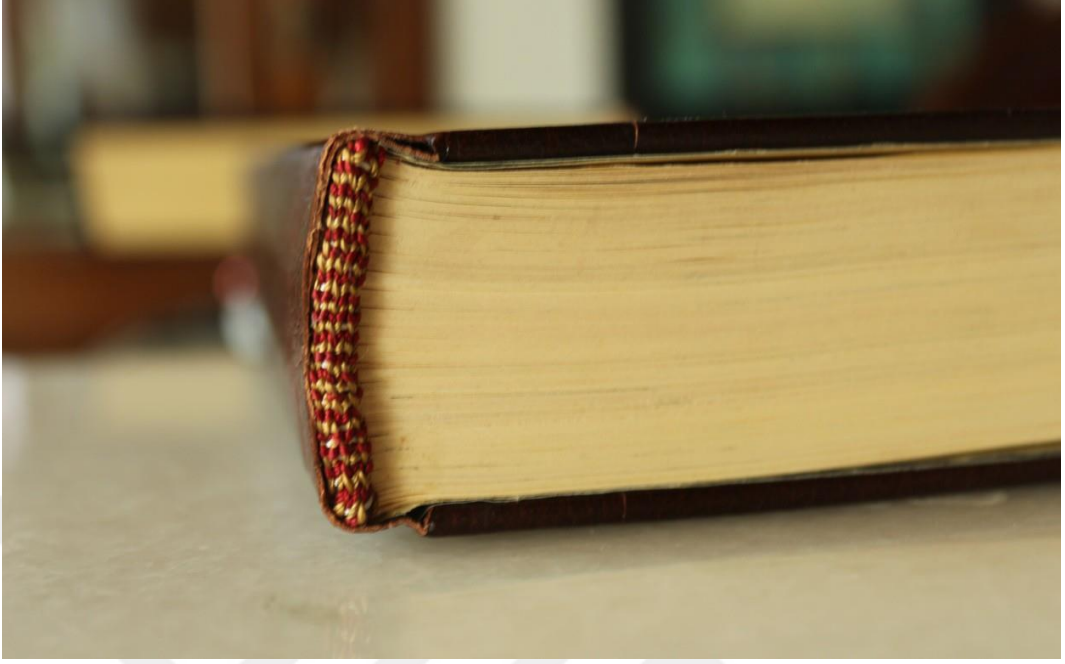
Ebrusu kırmızı, lacivert ve su yeşil tonlarında yapılan taraklı şal ebrusudur. Miklebinin iç kısmı gelgit olup diğer yan kağıtları taraklı şal ebrusudur. Miklebi farklı ebru olan bir örnek bulunduğu için böyle bir örnek yapılması uygun görülmüştür. Renkleri siyah zemin üzerine sarı, kırmızı, mor, yeşil ve pembeden oluşmaktadır. Kızıl-kahve tonunda deri kullanılmış olup ebrulu kısma bir adet ,deri kısmına ise üç adet cetvel çekilmiştir. Bu işlem daha önceki bazı eserlerin ebrulu kısmında da cetvel olduğu için yapılmıştır. Ayrıca cetveller altın sarısı, beyaz ve sarı olmak üzere üç ayrı renkten oluşturulan altın karışimli boylarla yapılmıştır. En son işlem olarak da gomalak sürülerek verniği tamamlanmış oldu. 24 x 17 cm ölçülerinde hazırlanmış olan kab şirazesinden yan kâğıdına birbiri ile uyumlu renklerden oluşan çarguşe cilt örneklerindedir.

Resim 5.1: Çarkuşe cildi

Resim 5.2: Çarkuşe cildin cetvelinin yapım aşaması

Resim 5.3: Çarkuşe cildin şirazesı

Resim 5.4: Çarkuşe cilt aşaması

5.2. Uygulama 2

Bu uygulamada ise yine eserlerin orjinaline bağı kalınarak cilt kabı hazırlanmış olup Kur'an-ı Kerim kullanımı tercih edilmiştir.

Kur'an'ın cildi sökülerek formları klasik üslupta tekrar dikilmiştir.

Dikiş işlemi bittikten sonra sırt kısmı tülbent ile yapıştırılarak kurumaya bırakılmıştır.

Hazır edilen açık mavi zemin üzerine karanfil ebrulu yan kâğıtlar yapıştırılmış, kuruma işleminden sonra her bir kenarın eşit olması için falçata yardımı ile ebrulu yan kağıtların kitaba göre kesimi yapılmıştır.

İlk önce şirazeyi sağlamlaştırmak için gizli kolon dikişi, ardından şiraze kolonu yapılmıştır.

Şiraze kolonunun üzerine sarı ve mor tonlarında iki renk ibrişim ipleriyle şirazesiorülmüştür.

27, 5 x 20 cm ölçülerinde hazırlanan kitap için mukavva kesimleri yapılmıştır.

Kapaklar için kullanılmak üzere hazırlanan turkuaz zemin üzerine pembe yeşil mor ve beyazrenklerde taraklı yürek hatip ebrusu yapıştırılır.

Deriler şerit halinde kesilerek çarkuşe cilt yapmaya hazır hale getirilir.

Tüm kenarları pembe renk deve derisi ile kaplanan kitap ağırlık altına preslenmeye bırakılmıştır.

Kapaklar kitabın sırt kısmına yapıştırılarak hazır hale getirilir.

Bu işlemler bittikten sonra içinde gümüş tonunda gerçek altın karışımı boya ile cetvelleri çekilerek süslemesi yapılmıştır.

Son olarak tüm işlemler bittikten sonra ise gomalak ile verniği yapılır.

Bu cildin uygulamasında mıklep kullanılmamıştır. İncelenmiş olan koleksiyonda bu tarz çalışmalar olduğundan benzer çalışma niteliğinde yapılmıştır.

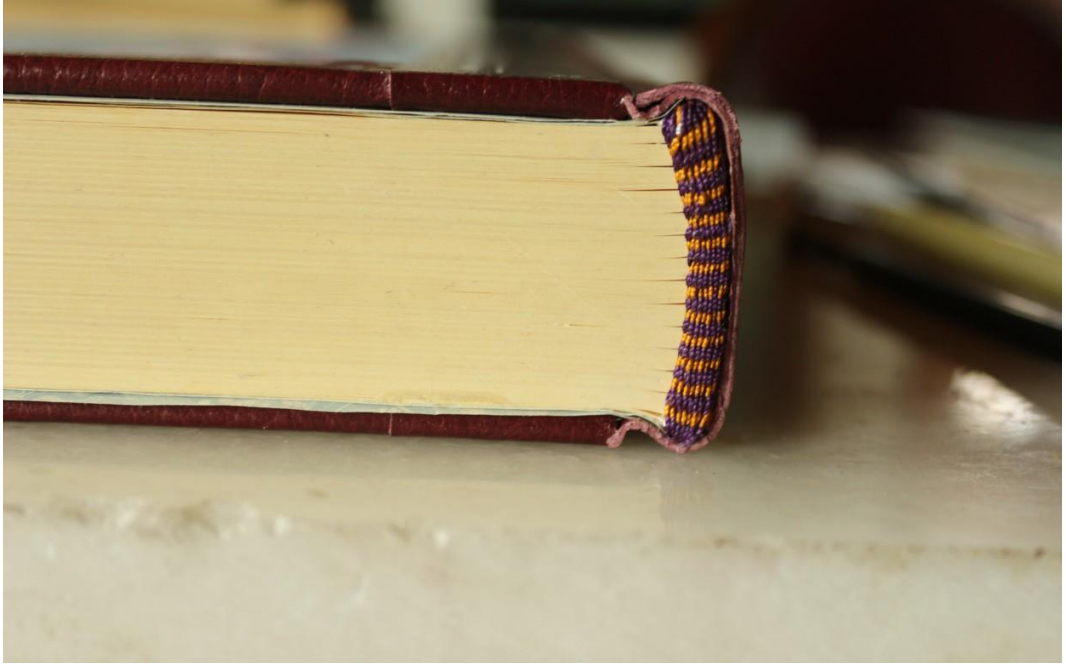
Resim 5.5: Cild uygulama aşamaları

Resim 5.6: Cildin cetvel yapım aşaması

Resim 5.7: Cildin tamamlanmış görseli

Resim 5.8: Cildin şirazesı

6.3. Uygulama 3

Uygulamada eserlerin orjinaline bağı kalınarak cilt kabı hazırlanmıştır. Bu uygulamada da Kur'an-ı Kerim kullanımı tercih edilmiştir. Öncelikle Kur'an'ın cildi sökülerek formları klasik üslupta tekrar dikilmiştir. Dikiş işlemi bittikten sonra tülbent kitabın sırt kısmına yapıştırılıp kurumaya bırakılmıştır.

Hazırlanan laleli ebrulu yan kâğıtlar yapıştırılarak kuruma işleminden sonra tüm kenarların eşit olması için falçata ile kesimi gerçekleştirilmiştir.

İlk olarak şirazenin daha sağlam olması için gizli kolonun ardından şiraze kolonunun dikişi yapılmıştır. Şiraze kolonunun üzerine krem ve sarı tonlarında iki renk ibrişim ip ile şirazesini örülmüş, kapta kullanılmak üzere hazır hale getirilmiştir.

27 x 18, 5 cm ölçülerinde olan kitapta kullanılmak üzere mukavvaların kesimi yapılmıştır. Üst kap ölçüsü bir kere, alt kap ölçüsü iki kere alınmış olup klasik cilt kapağı uygulanmıştır. Kitabın miklebi için alt kap ölçüsü iki kere alınmıştır.

Hazırlanan mukavvalara önceden yapmış olduğum battal üzerine neftli ebrular yapıştırılıp kurumaya bırakılmıştır. Kapaklar ağırlıkta bekletilir ve preslenir. Bu işlemin ardından kap kenarı için kullanılacak deri parçaların ölçüleri alınarak deri birkaç şerit kesilerek mukavvaya kaplanması için hazır hale getirilir.

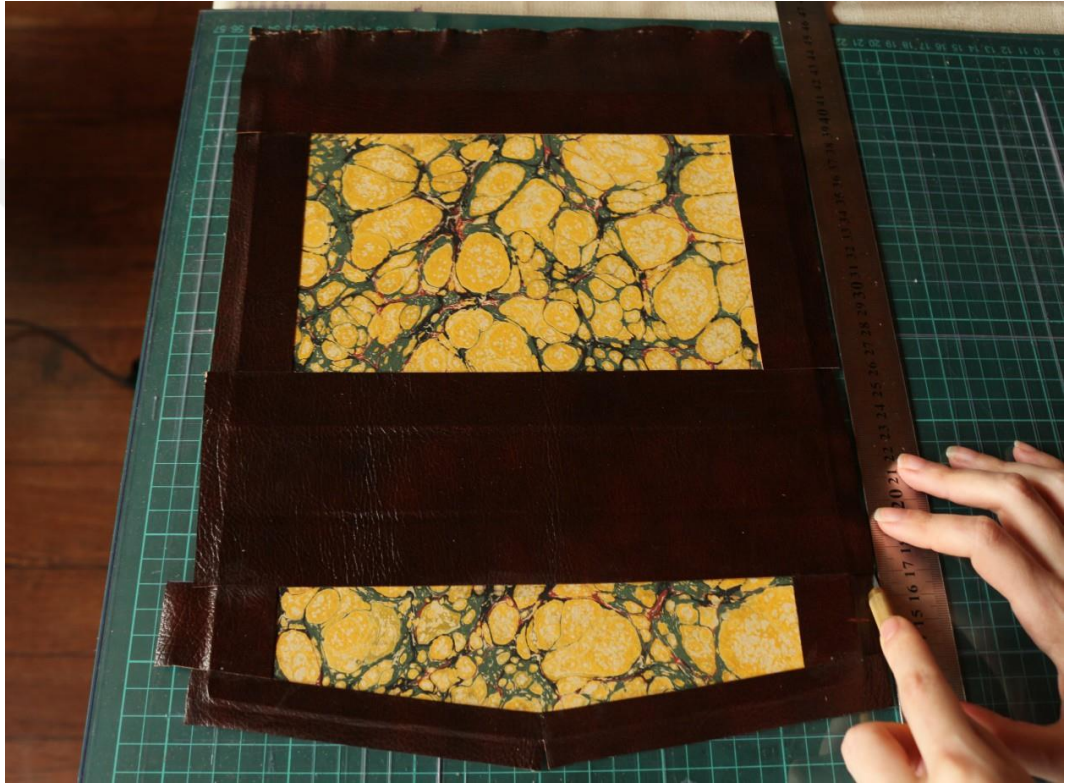
Kur'an'ın ölçüsüne göre dip ve sertaba daha geniş parçalı deriler kesilmiştir. İlk önce uzun sonra kısa kenarlar yapıştırılır kuruduktan sonra istanpa yardımı ile aynalama işlemi yapılarak ağırlıkta bekletilir.

Bu işlem üst ve alt kapak için tekrarlanmıştır. Miklebi hazırlarken kitap ve kap ölçülendirmesi yapılarak üçgene benzer bir şekil oluşturulur. Üst ve alt kapakta kullanılan ebrunun kalan parçası ve kenarlarına deri yapıştırılıp tekrar aynalama işlemi yapılır.

Miklep alt kapakla birleşirken sertab için ölçüler alınıp mukavva hazırlanır. Tüm kenarı deri ile kaplanmış kapakların içine hazırlanmış olan kitap yapıştırılarak bu işlem yapılırken muhat payı gözönünde bulundurulur.

Ebrusu siyah, yeşil ve kırmızı battal üzerine oksit sarı ile nefli ebru yapılmıştır. Kenarlarında kızıl-kahve rengi sahtiyan deri kullanılmıştır. Yan kâğıdı olarak toprak zemin üzerine lale ebrusu yapılmıştır.

Çârgûşe cilt teknikleri kullanılarak hazırlanan cildimize cetvel çekilmeyerek sade olması tercih edilmiştir.

Resim 5.9: 3. uygulamanın kapak yapım aşaması

Resim 5.10: 3. uygulamanın alt-üst kapağının tamamı

Resim 5.11: Cild kapağının miklebin iç kısmıyla birlikte görüntüsü

Resim 5.12: Cildin şirazesini

5.4. Uygulama 4

Deftere başlarken kullanılacak olan kâğıtlar ölçülendirilir ardından hepsi katlanılarak formalar haline getirilir. Hazırlanan formalara klasik üslupta dikiş yapılmıştır. Dikiş işleminin ardından tülbent defterin sırtına yapıştırılıp kuruması için bırakılmıştır. Hazırlanan battal ebrulu yan kâğıtlar yapıştırılmış, kuruma işleminin ardından tüm kenarların eşit olması için, giotin yardımı ile kesimi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra mavi, turuncu, koyu-açık pembe, sarı, siyah ve yeşil renklerdeki battal ebruya defterin ağız çevresi batırılarak kurumaya bırakılmıştır.

İlk önce gizli kolon dikişi, sonra şiraze kolonu yapılmıştır. Şiraze kolonunun üzerine pembe, mor ve kapağındaki doğal sicim renginde ibrişim ipler ile yarım baklava örneği örülmüş, kap için hazır hale getirilmiştir. Kap ölçüleri 24 x 17 cm ebatlarında hazır hale getirilen defterin üzerine kullanmak için mukavvalar seçilmiş, kesimi yapılmıştır. Üst kap bir kere, alt kap ölçüsü iki kere alınarak klasik cilt kapağı uygulanmıştır. Mıklep için alt kap ölçüsü iki kere alınmıştır. Sağ, sol ve mıklebin

üzerine çerçeve şeklinde mukavvalar kesilerek önceki kapakların(aynı ebatta) üstüne yapıştırılmıştır. Kapaklar bir gün boyunca ağırlık altında bekletilmiştir.

Cildin uygulaması bir kaç aşamadan meydana getirilmiştir. Hazırlanan mukavvaların oyuk kısımlarına geometrik formdaki desen çizilmiştir. Bu desenlerin üzerine farklı renk ve çeşitteki ebrular kesilerek yapıştırılmıştır. Aralarındaki geometrik formdaki boşluklara ise sicim yapıştırılarak daha önce yapılmayan farklı bir tasarım ortaya çıkarılmak istenmiştir. Kapak üstünün oyuk kısmındaki işlemler bittikten sonra kap kenarında kullanılacak deri kısımların ölçüleri alınır. Deri birkaç şerit olacak şekilde kesilir ve kaplamak için hazır hale getirilir. Defterin ölçüsüne göre dip ve sertap için daha geniş parçalı deriler kesilir.

İlk etapta uzun kenar kısımları yapıştırılır ; ardından kısa kenarlar yapıştırılıp kurumaya bırakıldıktan sonra ağırlıkta bekletilir. Bu işlem üst, alt kapak ve mıklep için tekrarlanmıştır. Mıklep alt kapakla birleşirken Sertap için ölçüler alınarak mukavva hazır hale getirilir. Tüm kenarı deri ile kaplanmış kapakların içine hazırlanmış olduğumuz defter yapıştırılmıştır.

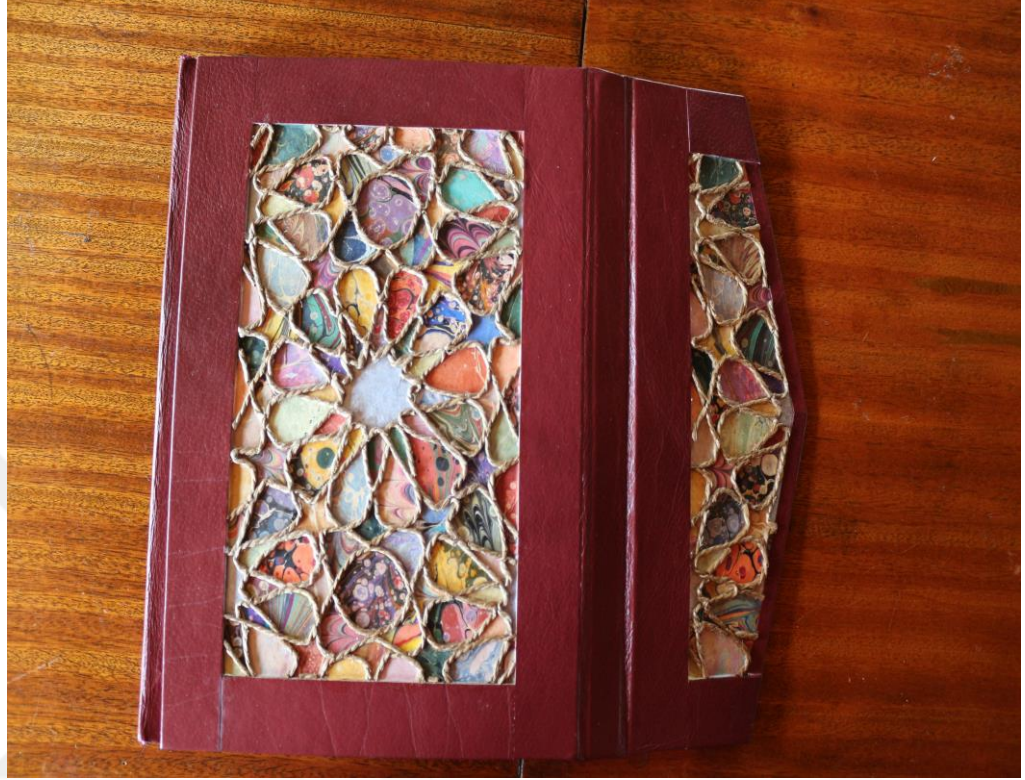
Rengarenk hazırlanmış olan kapaklar için koyu pembe renkte sahtiyani deri kullanılmıştır. Son olarak da 5 kat gomalak sürülerek vernikleme işlemini bitirip kurumaya bırakılmıştır.

Resim 5.13: Cildin şirazesı

Resim 5.14: Cildin yan kağıtları

Resim 5.15: Cildin sol kapağı

5.5. Uygulama 5

Öncelikle kap ölçüleri 26x17 cm ebatlarında olan mukavvalar, ince ve kalın olmak üzere ayarlanmıştır. İnce mukavvanın ortasına basılacak olan şemse kalıbı seçilip, kalıp ölçülerinde orta kısım çivi ve çekiç yardımı ile oyulmuştur. Daha sonra kalın mukavva ile ortası oyulan ince mukavva birbirine yapıştırılıp ağırlık altında bekletilmiştir. Hazırlanan mukavvalara daha öncesinden yapılan şal ebrusu, sağ-sol kapaklara ve miklebe yapıştırılır. Bir pres altında beklemeye alınır.

Kuruduktan sonra şemse kısmı kesilerek kahverengi deri yapıştırılan mukavvalar ile tutkallanır ve kalıp şemse kısmına konularak basılmıştır. Kalıbın basılma işlemi bitmesiyle birlikte kap kenarında kullanılacak deri kısımların ölçüleri

alınır. Deri şeritler halinde kesilir ve kaplamak için hazırlanır. Sol kapak ve mıklebe göre sertab kısmı için daha geniş parça deriler kesilir.

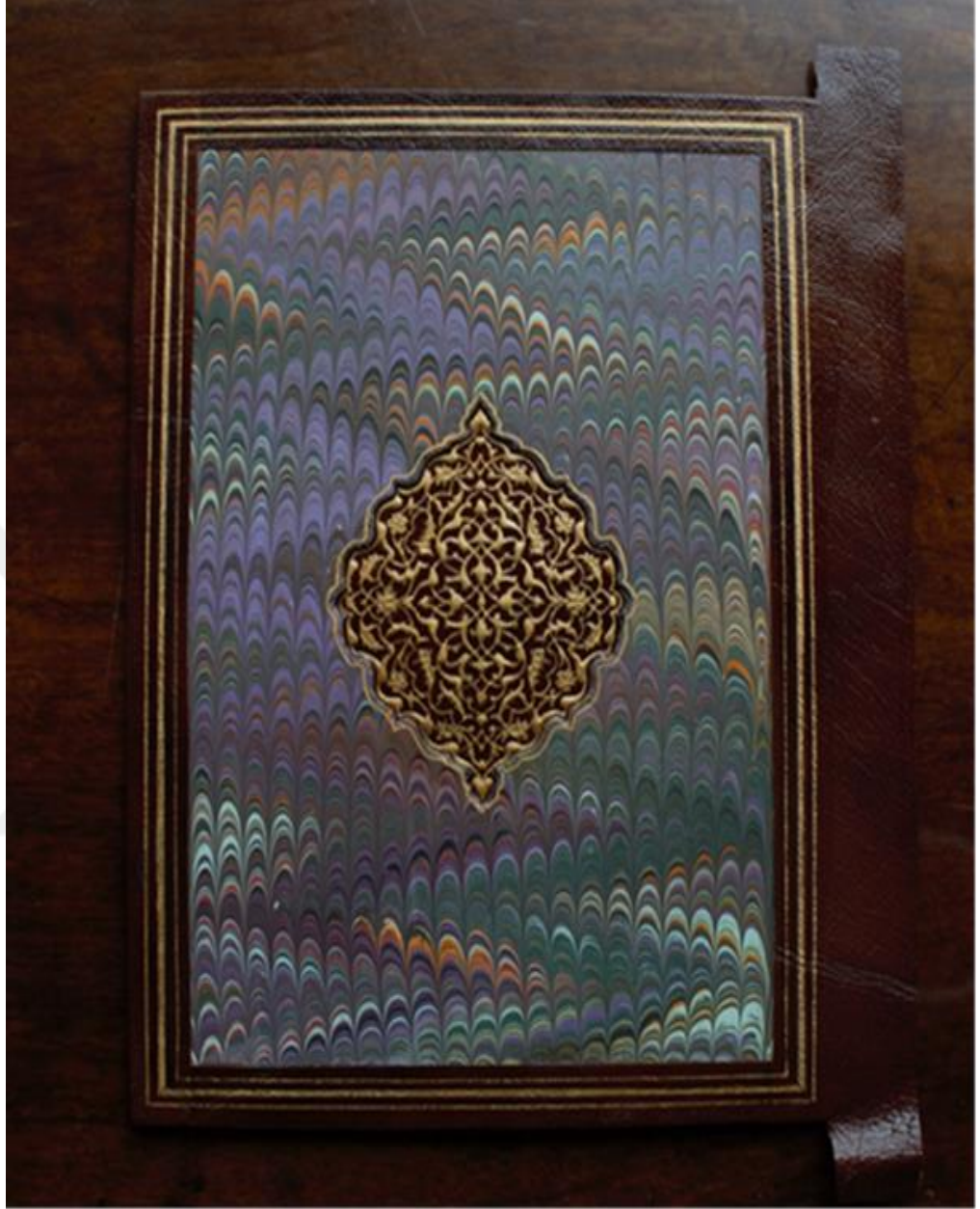
İlk etapta uzun kenarları yapıştırılır arkasından kısa kenarları yapıştırılır ve bir süre kurumaya bırakılır. Daha sonra aynalama işlemi için ıstampa kullanılır ve ağırlık altında bir süre bekletilir. Bu işlem sağ ve sol kapak için tekrarlanmıştır. Mıklebi hazırlarken üçgeni andıran bir form oluşturulur. Mıklep için, sağ ve sol kapak için kullanılan ebru takımından daha küçük bir parça yapıştırılarak, aynı şemse derisi yapıştırılır ve kalıp basılır, daha sonra diğer boş kenarlarının derisi de yapıştırılarak aynalama işlemi yapılmıştır. Mıklep alt kapakla birleşirken sertab kısmı için ölçü alınarak mukavva hazırlanır. Tüm kenarı deri ile kaplanmış kapakların iç kısmına önceden hazırlanmış olduğumuz yeşil renk battal ebrusu yapıştırılmıştır. Pembe tonların hâkim olduğu bir şal ebru ve yeşil renkte bir battal ebru kullanılmış olup, kahverengide deri kullanılmıştır. Şemsenin desenleri altınla boyanıp, çetvelleri çekilerek süslemesi yapılmıştır. Çarguşe cilt teknikleri ile hazırlanan cilt son olarak şeffaf gomalak sürülerek hazır hale getirilmiştir.

Resim 5.16: Cildin altınlanmamış görüntüsü

Resim 5.17: Cildin sol kapağı

Resim 5.18: Cildin sağ kapağı

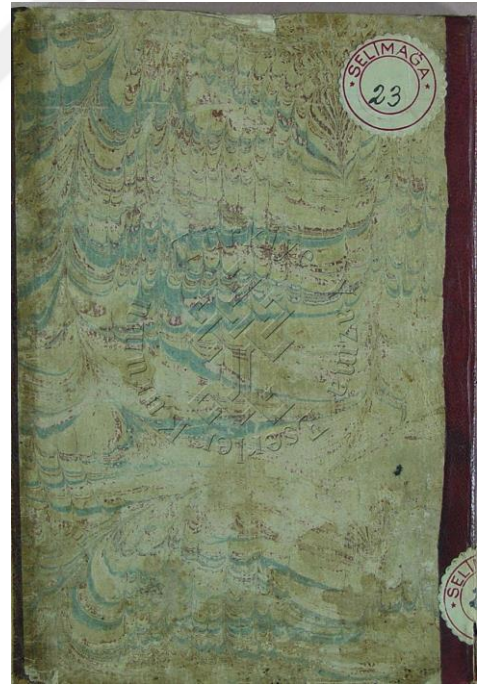
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Usta-çırak ilişkisiyle devam eden bu sanat cilt sanatında da oldukça fazla kullanılmaktadır. Bu güzel sanatı özellikle genç nesillere aktarılması için daha fazla çalışmalar yapılmasına olanak sağlanmalıdır.

Süleymaniye Kütüphanesi'nde yapmış olduğum araştırma sonucunda Hacı Selim Ağa kütüphanesinin beş koleksiyonundan biri olan Hacı Selim Ağa koleksiyonundaki tüm eserler taranmış ve toplam yirmi altı adedinin ebru cilt olduğu tespit edilmiştir. Bu ciltlerin on adedi risaleli olup bunlar; 7-23-28-31-84-560-931-1070-1276-1277 envanter numaralı ciltlerdir.

Resim 6.1: 7 envanter numaralı cilt

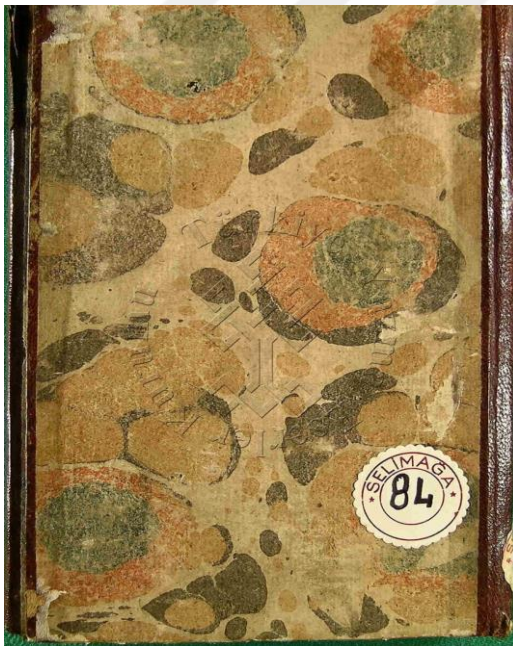
Resim 6.2: 23 envanter numaralı cilt

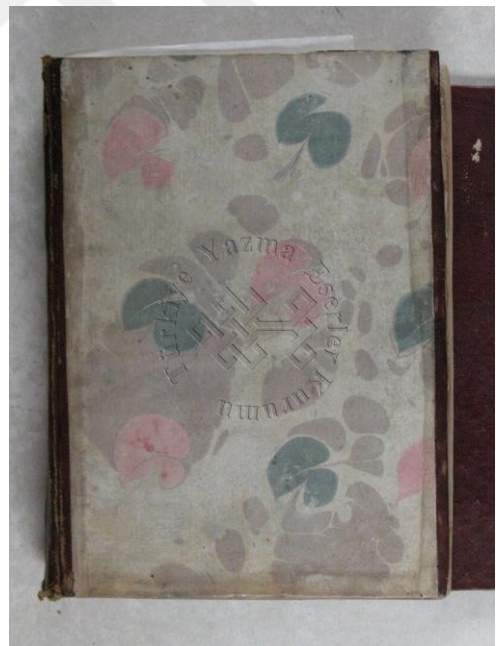
Resim 6.3: 28 envanter numaralı cilt

Resim 6.4: 31 envanter numaralı cilt

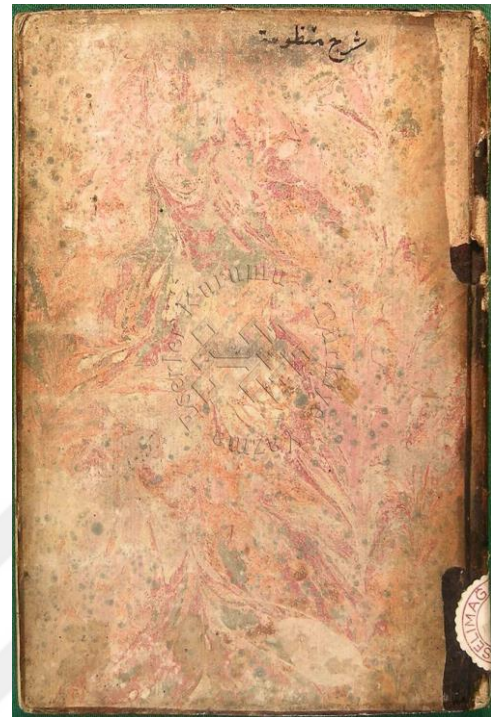
Resim 6.5: 84 envanter numaralı cilt

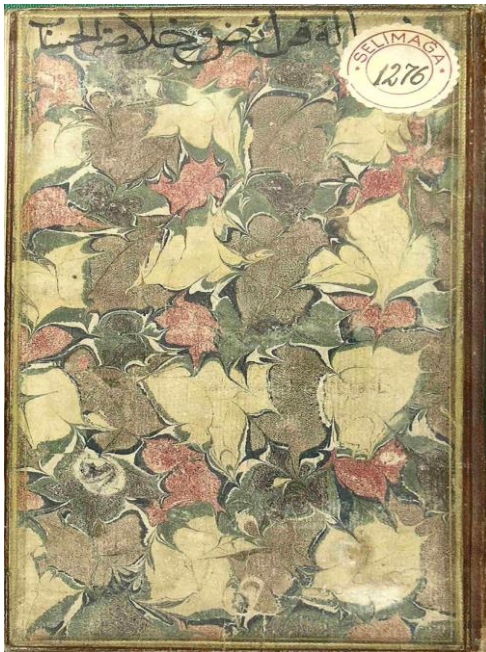
Resim 6.6: 560 envanter numaralı cilt

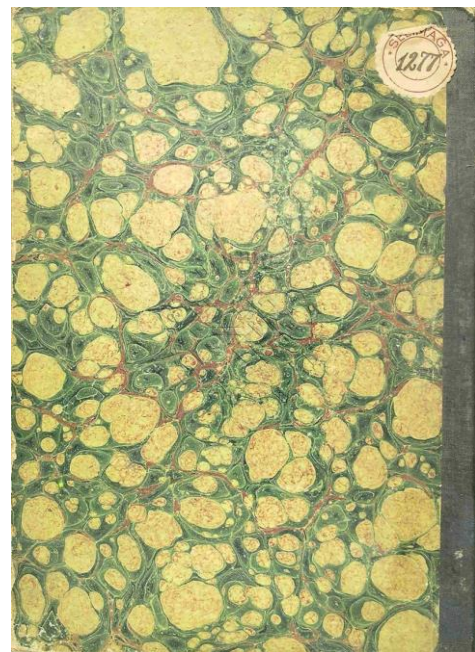
Resim 6.7: 931 envanter numaralı cilt

Resim 6.8: 1070 envanter numaralı cilt

Resim 6.9: 1276 envanter numaralı cilt

Resim 6.10: 1277 envanter numaralı cilt

İncelenen yirmi altı adet ebru kaplı ciltlerde genel olarak kullanılan ebru çeşitleri, battal ebru, nefli ebru, çiçek ebrusu, bülbülyuvası, şal ebrusu, taraklı ebru, hatip ebrusu, gelgit ebru, kumlu ebru ve zemin ebrusudur. Koleksiyondaki ciltlerde sekiz adet hatip ebrusu, iki adet nefli ebru, iki adet şal ebrusu, bir adet taraklı zemin ebrusu, iki adet battal ebru, bir adet gelgit ebru, bir adet zemin ebrusu, bir adet taraklı ebru, bir adet şal ve zemin ebrusu, bir adet gelgit ve şal ebrusu, bir adet hatip ve şal ebrusu, bir adet nefli battal ebrusu, bir adet hatip ve çiçek ebrusu, bir adet kumlu, battal ve hatip ebrusu son olarak ise bir adet nefli çiçekli ebru bulunmaktadır.

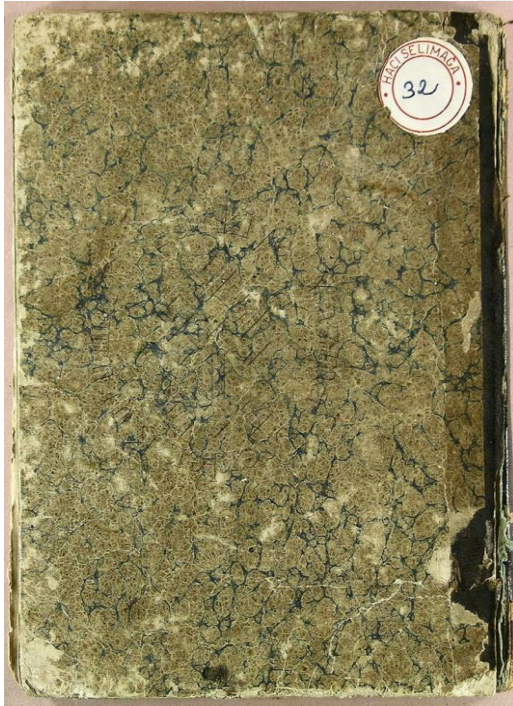
Ebru çeşitlerinde kullanılan renklerin çoğunlukla birbirini tekrar ettiği görülmektedir. Lahor, aşı kırmızısı, oksit sarı, mavi, siyah ve yeşil renkte boyalar kullanılarak hazırlanan ebru çeşitleri incelediğimiz kaplarda karşımıza çıkmaktadır. Şerhu'l-Varakat fi Usuli'l-Fıkh (269 envanter numaralı) isimli ciltte mikleb kısmı sırf deri kaplanmış olup üzerine zarif geometrik zencerek motifi uygulanmıştır ve El-Hisalü'lleti Yefdule bihe'l-Katili'l-Maktul (560 envanter numaralı) isimli cildin ise miklebi üst ve arka kapak gibi çiçek ebrusu değil hatip ebrusudur.

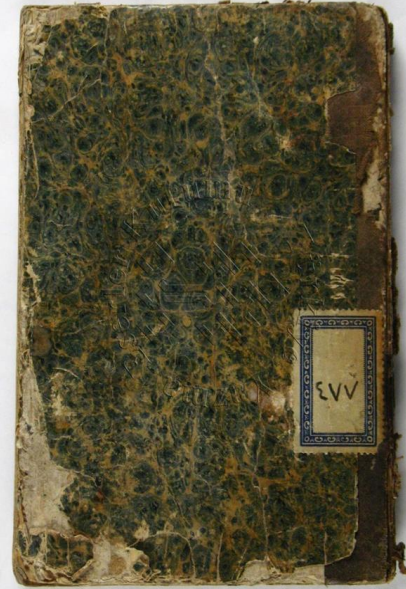
Resim 6.11: 269 envanter numaralı cilt

Resim 6.12: 560 envanter numaralı cilt

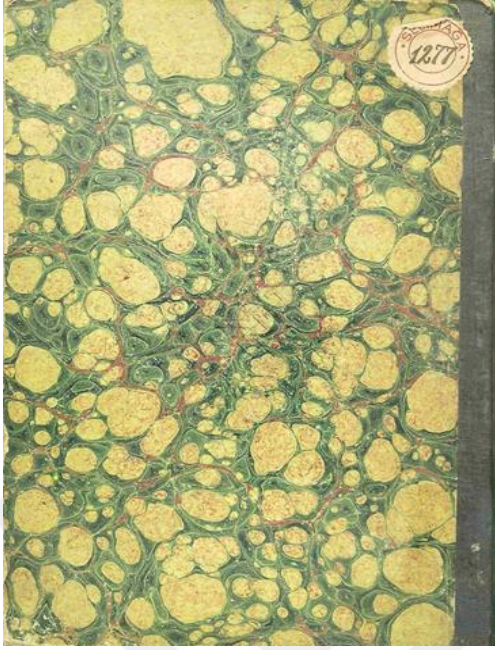
Kaplarda bulunan dört adet eser Avrupai kâğıt boyama teknikleri ile hazırlanmış veya matbuu baskı olarak yapılmış denebilir. Bunlar; El-Virdü'l-Müfid fi Şerhi't-Tecvid (32 envanter numaralı cilt),Şerh-i Salavat-ı Meşîşiyye (477 envanter numaralı cilt),Esamiyi'r-Ruvati's-Sahihî'l-Buhari (1277 envanter numaralı cilt), Sübülü's-Selam fi Hükmi Abai Seyyidi'l-Enam (1278 envanter numaralı cilt) isimli eserlerdir.

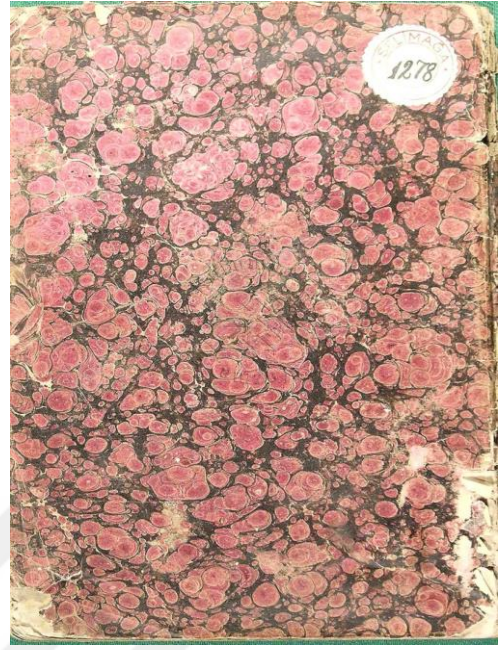
Resim 6.13: 32 envanter numaralı cilt

Resim 6.14: 477 envanter numaralı cilt

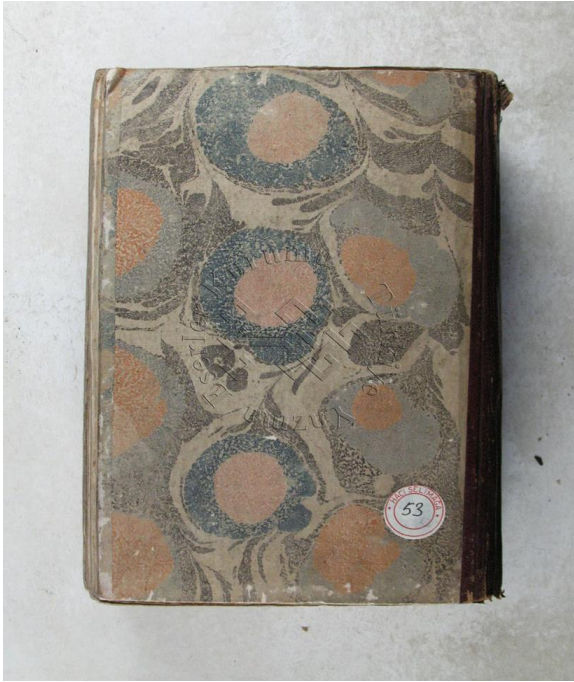

Resim 6.15: 1277 envanter numaralı cilt

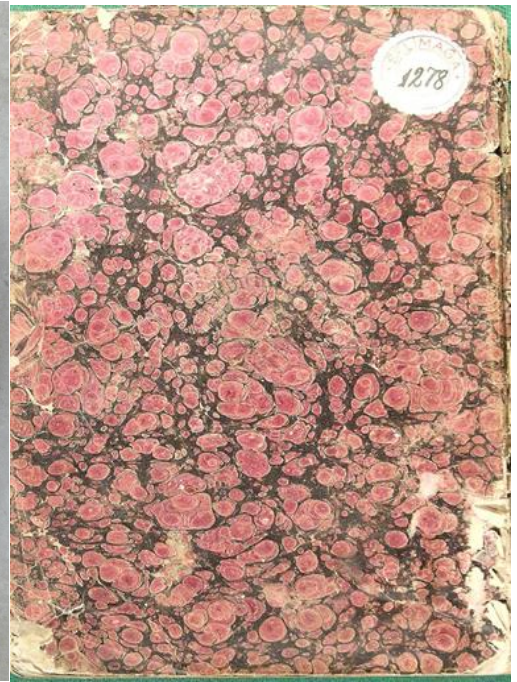

Resim 6.16: 1278 envanter numaralı cilt

Bilinen en eski tarihli eserin adı El-Bahru'l-Muhit (53 envanter numaralı) miladi 1587 yılına, en yeni tarihli eserin adı ise Sübülü's-Selam fi Hükmi Abai Seyyidi'l-Enam (1278 envanter numaralı) miladi 1870 yılına ait olan eserdir.

Resim 6.17: 53 envanter numaralı cilt

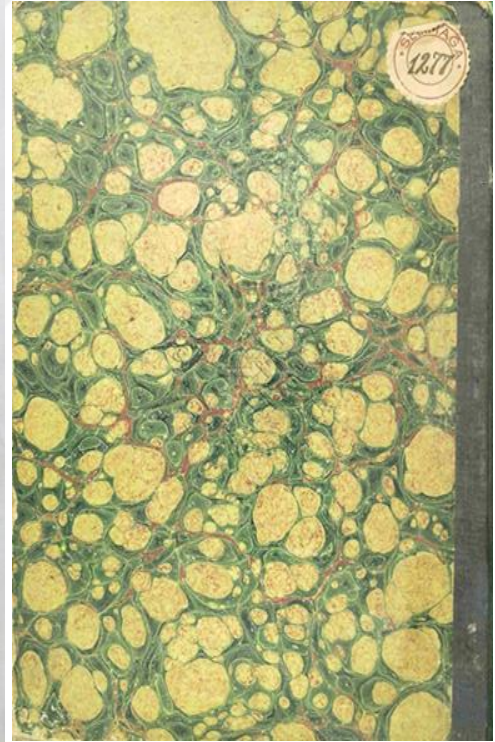
Resim 6.18: 1278 envanter numaralı cilt

İstinsah tarihlerinin dışında eser kaplarının farklı tarihlerde restorasyonlarının yapılma ihtimalini de gözardı etmemek gerekir.

Şerh-i Salavat-ı Meşîşîyye (477 envanter numaralı cilt) ve Esamiyi'r-Ruvati's-Sahîhi'l-Buhari (1277 envanter numaralı cilt) isimli eserlerin cilt beziyle kaplandığı ve Sübülü's-Selam fi Hükmi Abai Seyyidi'l-Enam (1278 envanter numaralı cilt) isimli eserin ise tamamının ebru kağıdı ile kaplandığı görülür. Diğer yirmi üç eser el yazmasıdır. Ayrıca El-Bahru'l-Muhit (53 envanter numaralı cilt) ve El-Virdü'l-Müfid fi Şerhi't-Tecvid (32 envanter numaralı cilt) isimli eserlerde sadece sırt kısımlarında deri bulunur ve Şerhu'ş-Şemail (182 envanter numaralı cilt) isimli eserde ise kağıt üzerine ebru yapıştırılarak yapıldığı görülmektedir. Bütün bu numaralı eserlerin dışındaki örnekler çarkuşe tekniği ile yapıldığı görülür.

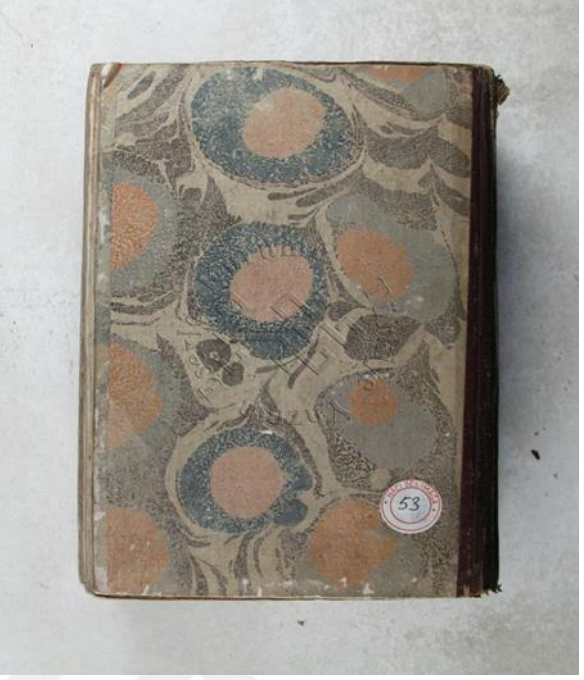
Resim 6.19: 477 envanter numaralı cilt

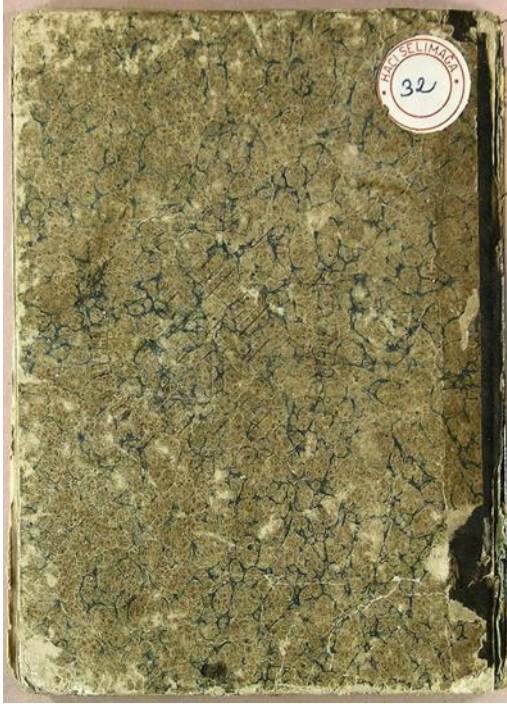
Resim 6.20: 1277 envanter numaralı cilt

Resim 6.21: 1278 envanter numaralı cilt

Resim 6.22: 53 envanter numaralı cilt

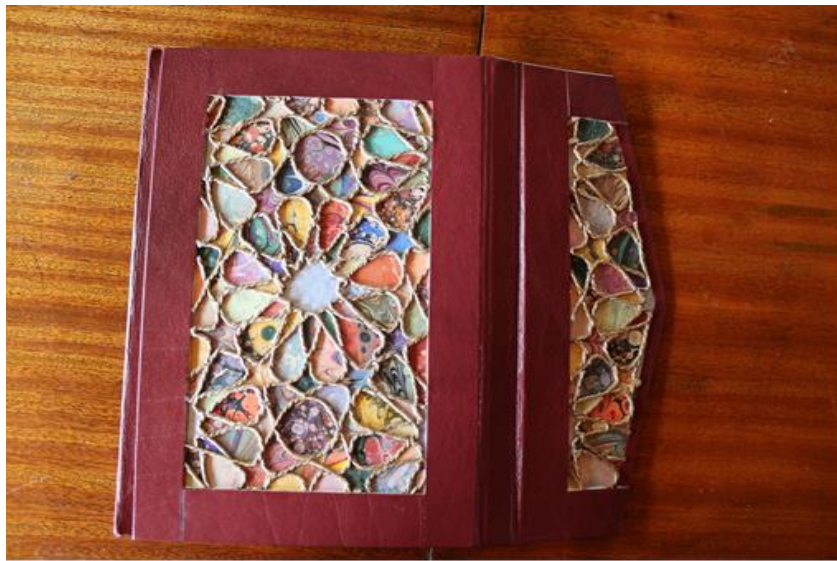
Resim 6.23: 32 envanter numaralı cilt

Resim 6.24: 182 envanter numaralı cilt

Genel olarak eserler ebru sanatının niteliğini taşımakta olup koleksiyondaki bazı ciltlerin kaplarında sadece dip kısımlarda deriye rastlanır. Kitap kapları çeşitli tahribat ve yıpranmalara uğradığı için zamanla zarar görmüştür. İncelenen eserlerin dış kapaklarında kabı korumak maksadıyla da ebru kâğıdının kaplanmış olduğu gözlemlenmiştir. İncelemiş olduğumuz koleksiyonda toplamda yirmi adet çârgûşe cilt tekniğiyle yapıldığı görülmüştür. Bu güzel sanat ciltlerde sadece yan kağıt olarak düşünülmemelidir. Farklı tekniklerde yapılması, farklı alanlarda ve tasarımlarda kullanılmasının önü açılmalı ve böylece bu sanatın ilerlemesine katkı sağlanmalıdır. Ayrıca ebru kağıt üzerinde ciltlerde bulunduğu için yırtılmalar ve çeşitli tahribatlar daha sık görülmektedir. Bu nedenle saklama koşulları, korunması ve restorasyonu üzerinde dikkat edilmesi gerekmektedir.

Yapılmış olan uygulamaların üç tanesi koleksiyonda yer alan battal üzerine nefli ebru, yürek hatip ebrusu ve taraklı şal ebru çeşitlerinden esinlenerek tasarlanmıştır. 4. uygulamada ise ebru farklı bir malzeme ve tasarımla cilt üzerinde kullanılarak zenginleştirilmiştir. Son olarak 5. uygulamada şemsesi derili ve zemini ebrulu olan klasik örneklerden bir kap yapılmıştır. Bu örnekler çeşitlendirilerek çoğaltılabilir. Tamamı farklı ebru çeşitleri ile kaplanmış olan çârgûşe cilt örneği de sergilenmektedir.

Resim 6.25: 4.uygulamanın cildi

Resim 6.26: 5.uygulamanın cildi

7. KAYNAKÇA

ALTUN, Ara(1981), Günümüzde Ebru ve Bir Ebru Sanatçısı, Arkeoloji Sanat Tarihi Dergisi, İstanbul,S.12-13, s. 25-29

ARITAN, Ahmet Saim(1953), “Ciltçilik”, İslam Ansiklopedisi, C. 7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul,s.551-557

ARITAN,Ahmet Saim(1992),Konya Dışındaki Müze ve Kütüphanelerde Bulunan Selçuklu ve Selçuklu Üslubu Taşıyan Cilt Kapakları,Doktora Tezi,Konya

ARITAN, Ahmet Saim(1999),Türk Ebru Sanatı Ve Bugünkü Durumu, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, S. 5,s.441-469

ARITAN, Ahmet Saim(2002), Türk Ebru Sanatı, TürklerAnsiklopedisi,Yeni Türkiye Yayınları,C.12, Ankara, s. 328-340

AY, Mehmet(1994), Ebru ve Kimya, Bilim ve Teknik dergisi, Ankara,Haziran, S. 316, s. 57-58

BARUTÇUGİL, Hikmet(2010), Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı Ve Çağdaş Bir Yorum İle Günümüz Tekstiline Uygulanması Tezi, İstanbul

BARUTÇUGİL, Hikmet(2001), Suyun Rüyası, Ebristan Yayınları, İstanbul

BAYRAKTAR,Nimet(1982),Üsküdar Kütüphaneleri,Vakıflar Dergisi, XVI.Cilt, S.16,s.45-59

BİLMİŞ, Hüseyin Gürsel(2013),Bursa İnebey Kütüphanesi Ortaçağ İslam Ciltlerinin 13- 14. yüzyıl Cilt Sanatı Açısından Değerlendirilmesi Yüksek LisanTezi, İstanbul

ÇOKTAN,A. Ahmet(1992), Türk Ebru Sanatı, Emekçin Yayınevi,İstanbul

DERMAN, M. Uğur(1994), “Ebru”, TDV yayınları,İslam Ansiklopedisi, C. 10, İstanbul, s. 80-82

DERMAN, M. Uğur(1977), Türk Sanatında Ebru, Ak Yayınları, İstanbul.

DURBALI, Yıldız(1963),İstanbul Kütüphaneleri ve Sıbyan Mektepleri, İ. Ü. Edeb. Fak. San. Tarihi Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, İstanbul.

ELHAN, Salih(1998), Türk Ebru Sanatı, Murat Kitap ve Basım Yayınevi, Ankara.

ERSOY, Ayla(1989), Ebru Sanatı, İlgi dergisi, İstanbul, S. 58, s. 14-27

GÖKTAŞ, Uğur(1987), Ebru Terimleri Sözlüğü, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

HASKAN, Mehmet Nermi(2001),Yüzyıllar Boyunca Üsküdar,Üsküdar Belediyesi Yayınları, Cilt 1, İstanbul, Temmuz

KURTULUŞ, Rıza - PALA ,İskender (2006), Mülemma, İslam Ansiklopedisi, T. D. V. yayınları, İstanbul.

KUŞOĞLU, M. Zeki(1994), Dünkü Sanatımız Kültürümüz,Ötüken Yayınları, İstanbul

ÖZEN, Mine Esiner(1987), “Klasik Cilt Sanatımızdan Bazı Örnekler”, Antika dergisi, S. 25, s. 4-10

ÖZEN, Mine Esiner(1998), Türk Cilt Sanatı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara

ÖZÖNDER, Hasan(2003), “Ebru”, Ansiklopedik Hat ve Tezhip Sanatları Deyimleri Terimleri Sözlüğü,Sebat Ofset Matbaacılık,Konya

SARI, Hatice(2008), Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı Yüksek Lisans Tezi, Ankara

SÖZER, Rabia(2019), Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonunda Bulunan Ebru Ciltlerin Yeni Uygulamalarda Değerlendirilmesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

TANARSLAN, Timuçin(1988), Bir Ebrucu Gözüyle Ebru, Antika dergisi, İstanbul, S. 36, s. 12-17

TANINDI, Zeren(1984), “İslam’da Kitap Kapakları ve Ustaları”, Yeni Boyut dergisi, Mayıs, S. 23, s. 9-12

8. ÖZGEÇMİŞ

Doğuş Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik bölümünden (2012-2017) mezundur. 2013-2017 yılları arasında Etem Çalışkan'dan kaligrafi dersleri almış olup 2015'te hocasının Emin BARIN Han'da düzenlenen Perşembe sohbetlerinde İslam Seçen ile tanışmasıyla 2015-2016 yılları arasında bu Han'da cilt alanında kendini geliştirmeye başlamıştır. 2015 ve halen devam eden süreçte Serra Güney cilt atölyesine gitmektedir. 2016-2018 yılları arasında Küçük Ayasofya İsmekte Mehmet Ali Kunduracıoğlu'ndan cilt dersleri olarak çalışmalarını geliştirmeye devam etmiştir. Aynı yıllar arasında Bağlarbaşı Türk-İslam Sanatları İhtisas Merkezinde Yonca Eracar Bacak'tan tezhip dersleri almıştır. Ayrıca 2016 yılında Türkiye Yazma Eserler Kurumu Süleymaniye Kitap Şifahanesi'nde kağıt restorasyonu alanında gönüllü staj yapmıştır. 2018 yılında Zeytinburnu Belediyesinin düzenlediği "GELECEĞİN USTALARI" adlı uluslararası geleneksel sanatlar tasarım yarışmasında cilt tasarımı alanında 4. lük ödülü almıştır. Haliç Üniversitesi Grafik Bölümü Öğretim Üyesi Hattat Savaş Çevik'ten özellikle Osmanlıcasına katkı sağlamak amacıyla rika dersleri (2018) almaya başlanmıştır. Üniversite döneminde İstanbul Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu Bahar Mete'den Osmanlıca dersleri almıştır. 2018-2019 yılları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Cilt Ana Sanat Dalını kazandı. Bunların yanı sıra T. C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi-I. Kağıt Restorasyonu ve Konservasyonu Semineri(2018), Yörük Çalıştay, Heritage, Bianel ve alanı ile ilgili çeşitli birçok etkinliğe katılarak görev almıştır. 2019 yılında ise kısa bir süreliğine Sultanahmet Türk Vakıf Hat Müzesine bağlı olan Fatma Koçak Çırağan Restorasyon ve Konservasyon Merkezi'nde Osmanlı tapu kayıtları restorasyonu ile ilgili çalışma hayatı olmuştur.